

Kielitietoisuuden edistäminen Vantaan lukioissa

KIELIKOORDINAATTOREIDEN LOPPURAPORTTI
GEO GOYI & ROOSA VÄISÄNEN

Alkusanat

Tervetuloa lukemaan kielikoordinaattoreiden loppuraporttia! Tämä kielikoordinaattoreiden kirjoittama loppuraportti tarjoaa kattavan ja moninäkökulmaisen katsauksen koko Suomen tasolla ensimmäisten ja tällä hetkellä ainoiden lukiokoulutuksen kielikoordinaattoreiden työhön. Raportti kuvaa ensisijaisesti, kuinka kielikoordinaattorit loivat täysin uuden toimintamallin kielitietoisuuden edistämiseksi vantaalaisissa suomenkielisissä lukioissa. Lisäksi kerromme työssä kohdatuista onnistumisista ja haasteista sekä esitämme suositeltuja jatkotoimenpiteitä. Vuoden aikana toteutettu työmalli, joka sisälsi monipuolisesti erilaisia työtehtäviä, osoittautui erittäin vaikuttavaksi niin opettajien kuin opiskelijoidenkin keskuudessa Vantaalla.

Raportin mukaan yksi työmme merkittävimmistä saavutuksista on juuri tämä uuden työnkuvan luonti, joka toimii nyt arvokkaana esimerkkinä tuleville kielikoordinaattoreille Suomessa mutta myös kansallisesti. Jotta kielitietoisuuden edistäminen jatkuisi ja nivoutuisi osaksi yleistä ammattiosaamista, raportissa suositellaan työmallin jatkokehittämistä sekä resurssien lisäämistä kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle.

Kielikoordinaattoreiden keskeinen ajatus kielitietoisesta pedagogiikasta: “Kielitietoinen opetus ei ole mitään irrallista, ylimääräistä tai päälle liimattua, joka tuottaa vain lisätyötä, vaan pohjimmiltaan kyseessä on ajattelutavan muutos. Kun perehtyy kielitietoiseen opetukseen ja sen toteuttamiseen, tulee kielitietoisuudesta luonteva osa kaikkea toimintaa, jolloin kielitietoisuus on sisältynyt osa opetustakin.”

Sisällysluettelo

Alkusanat _____	1
Sisällysluettelo _____	1
1. Johdanto _____	3
Kielikoordinaattorit: Geo Goyi ja Roosa Väisänen _____	3
Tausta: Kielikoordinaattoreiden tehtävän tavoitteet ja merkitys _____	5

Raportin kohderyhmä _____	6
2. Kielikoordinaattoreiden tehtävän kuvaus _____	7
Kielikoordinaattorien toiminnan aikataulutus ja työtehtävien esittely _____	8
Kielikoordinaattoreiden toimintaan osallistuvien oppilaitosten esittely _____	15
3. Toimenpiteet ja käytännöt _____	16
Työtehtävien toteutus - menetelmät ja materiaalit _____	16
4. Saavutukset _____	25
Tavoitteiden toteutuminen: Mitä on saavutettu? _____	25
Esimerkkejä onnistuneista käytännöistä ja niiden vaikutuksista _____	26
5. Haasteet ja ratkaisut _____	29
Kohdatut haasteet tehtävän toteuttamisen aikana _____	29
Miten haasteet on ratkaistu ja mitä olemme oppineet? _____	31
Tiivistetysti toimenpiteistä ja ehdotuksista tulevalle toimintakaudelle _____	32
6. Arviointi ja tulokset _____	35
Kielitietoisuuden vaikutukset opiskelijoiden kielenkäyttöön ja oppimiseen _____	35
Opettajien ja opiskelijoiden palaute _____	36
Miten kielikoordinaattoreiden toiminnan saavutukset tukevat koulujen kielitietoisuutta? _____	37
7. Ehdotukset ja jatkotoimenpiteet tulevaisuudessa _____	38
Ehdotukset opetustoimelle sekä lukioiden rehtoreille ja opettajille _____	38
Ehdotuksia kielikoordinaattorin toimintamallin vakiinnuttamiseen lukioon ja toiminnan laajentamiseen muualle Suomeen _____	40
Tarvittavat resurssit ja tuki tulevaisuuden toimenpiteille _____	42
8. Kielikoordinaattoreiden tutkimushanke _____	43
9. Liitteet _____	44
10. Lähteet _____	46

1. Johdanto

Kielitietoisuuden edistäminen on nyt ja tulevaisuudessa entistä tärkeämpää, jotta voimme taata jokaiselle oppijalle yhdenvertaisen kasvualustan ja koulutuksen. Kielitietoisien pedagogiikan ymmärtäminen ja soveltaminen opetuksessa on nyt erityisen tärkeää monista syistä. PISA-tulokset osoittavat, että opiskelijoiden lukutaito ja tekstin ymmärrys ovat heikentyneet, ja samaan aikaan kouluissa on yhä enemmän monikielisiä oppijoita (Yle, n.d.; Sulkunen & Malin, 2018). Tämä monikielisten oppilaiden määrän kasvu johtuu osittain lisääntyneestä maahanmuutosta. Koulutusjärjestelmä on murroksessa, ja siksi tarvitsemme opetukseen joustavia ja monipuolisia lähestymistapoja, jotta kaikki oppijat saisivat yhtäläiset mahdollisuudet oppia ja menestyä. Tämän muutoksen tukemisessa ja edistämässä on kielikoordinaattorin rooli erittäin tärkeä. Vaikka vastuamme rajoittuu Vantaan kaupungin suomenkielisiin lukioihin, toivomme herättävämme kiinnostusta kielitietoisien pedagogiikan edistämiseen myös muualla Suomessa.

Tämän raportin ensisijainen tarkoitus on esitellä yksityiskohtainen yleiskatsaus ja arviointi kielikoordinaattoreiden toiminnasta Vantaan lukioissa lukuvuoden 2023–2024 aikana. Raportti esittelee kielikoordinaattorin työnkuvan, toteutetut toimenpiteet, saavutetut tulokset sekä kohdatut haasteet. Raportti voi toimia suunnannäyttäjänä kielitietoisuuden edistämässä kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla. Raportin sisältämä tieto toimii arvokkaana työkaluna sekä tukena koulutuspolitiikan päätöksenteossa. Lopuksi raportti esittelee meidän kielikoordinaattoreiden esittämiä suosituksia toiminnan kehittämiseksi ja laajentamiseksi tulevaisuudessa. Lisäksi esittelemme juuri aloitetun tutkimushankkeemme *8. Kielikoordinaattoreiden tutkimushanke* - osiossa sekä tuomme esiin muutamia meidän luomia materiaaleja raportin *9. Liitteet*-osiossa.

Kielikoordinaattorit: Geo Goyi ja Roosa Väisänen

Geo Goyi

Geo Goyi on työskennellyt kielikoordinaattorina Vantaan lukioissa lukuvuoden 2023–2024 ajan, tuoden mukanaan kokemuksen ja asiantuntemuksen kielitietoisesta pedagogiikasta. Geo on kasvatustieteiden kaksoismaisteri Turun ja Regensburgin (Saksa) yliopistosta, joka on erikoistunut monikieliseen kasvatustieteeseen ja on toiminut myös maahanmuuttajien koordinaattorina. Hänellä on tausta kielitietoisuushankkeissa tutkijana sekä monipuolinen kokemus oman äidinkielen opetuksesta. Geo on tunnettu kyvystään kehittää kielitietoista opetusmateriaalia ja

strategioita, jotka tukevat opettajia kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa opetustilanteissa.

Roosa Väisänen

Roosa Väisänen on toinen Vantaan lukioissa lukuvuoden 2023–2024 ajan toiminut kielikoordinaattori. Hän on tuonut oman asiantuntemuksen kielitietoisesta pedagogiikasta suorittamalla luokanopettajankoulutuksen kielitietoisuutta ja monikielisyyttä tukevan pedagogiikan näkökulmasta Jyväskylän yliopistossa. Kielikoordinaattori Roosalla on myös teorian lisäksi käytännön kokemusta kielitietoisesta opettajuudesta työskennellessään sekä luokanopettajana että ruotsin kielen aineenopettajana ja hän on erityisen kiinnostunut siitä, miten kielitietoinen pedagogiikka voi tukea kaikkien oppijoiden oppimista. Hän on myös kerännyt työkokemusta oppijoiden S2 opetuksesta, mikä on vahvistanut hänen osaamistaan tukea toisen kielen oppijoita.

Roosa Väisänen jatkaa kielikoordinaattorina Vantaalla vuoden 2024 loppuun asti.

Kielikoordinaattoreiden yhteistyö ja vaikutus

Geo Goyi ja Roosa Väisänen ovat muodostaneet dynaamisen ja toimivan tiimin, joka on tuonut Vantaan lukioihin kattavan ymmärryksen kielitietoisesta pedagogiikasta. Kielikoordinaattoreiden monipuoliset taustat ja osaaminen ovat mahdollistaneet moninäkökulmaisen lähestymistavan opetukseen sekä yleisesti opetuksen kehittämiseen. Heidän yhteistyönsä kautta on pyritty luomaan inklusiivisia ja kielitietoisia oppimisympäristöjä, joissa jokaisen opiskelijan kielitaito ja kulttuurinen tausta nähdään rikkautena. Tällainen tiimityö on tehnyt heistä erinomaiset kielikoordinaattorit, jotka täyttävät Vantaan lukioitten tarpeet optimaalisesti.

Kielikoordinaattorit Geo ja Roosa ovat aktiivisia toimijoita, kielitietoisia ja heillä on vankka koulutus Suomessa, minkä ansiosta he myös tuntevat suomalaisen lukiojärjestelmän perinpohjaisesti. He ovat osallistuneet useisiin koulutuksiin kehittääkseen ammatillisia taitojaan yhdessä, mikä on vahvistanut heidän kykyään vastata nykypäivän lukiolaisten tarpeisiin ja haasteisiin. Heidän työnsä on keskittynyt kielitietoisuuden edistämiseen kaikissa oppiaineissa, ei vain kielissä, mikä on auttanut edistämään koko kouluyhteisön toimintakulttuurin muutosta kohti kielitietoisempaa toimintatapaa Vantaan lukioissa. Kielikoordinaattoreiden keskeinen näkemys kielitietoisuuden edistämiseksi on kehittää kielitietoisuutta monipuolisesti koko kouluyhteisön tasolla, jotta jokainen yhteisön jäsen on osallinen kielitietoisuuden toimintakulttuurin muutoksessa.

Tausta: Kielikoordinaattoreiden tehtävän tavoitteet ja merkitys

Kielikoordinaattorien työtehtävä perustettiin KORONA 3- hankkeen avustusten pohjalta vastaamaan kasvavaan tarpeeseen kehittää kielitietoista pedagogiikkaa lukio-opetuksessa ja tukea monikielisiä sekä -kulttuurisia oppimisympäristöjä sekä kuroa COVID19-pandemian tuottamaa oppimisvajetta.

Työmallin kehittämiseen ja suunnitteluun osallistuvia henkilöitä ovat kielikoordinaattorit **Geo Goyi**, **Roosa Väisänen** ja heidän esihenkilönsä Vantaan opetustoimen toisen asteen koulutuksen asiantuntija **Eeva Ahtee**. Työmallin varsinaisina toteuttajina toimivat kielikoordinaattorit Geo Goyi ja Roosa Väisänen. Lisäksi toiminnassa on mukana **Eeva Pylkkö**, LAVA2- hankkeen projektiasiantuntijana, sekä lukioiden opetushenkilöstö, joihin kuuluvat aineenopettajat, erityisopettajat ja rehtorit. Opetushenkilöstön aktiivinen osallistuminen ja yhteistyö ovat olleet merkittäviä tekijöitä tehtävän onnistumiselle, sillä he ovat kohderyhmänä kokeilleet, käyttäneet ja soveltaneet kielikoordinaattoreiden kehittämiä menetelmiä ja materiaaleja käytännön opetustyössään.

Työn päätavoitteena oli edistää kielitietoisuutta koko lukiokoulutuksen tasolla muun muassa kehittämällä opetushenkilöstön valmiuksia hyödyntää kielitietoisien pedagogiikan käytäntöjä, huomioida opetuksessa opiskelijoiden erilaiset kielitaustat sekä tukea opiskelijan kielitaidon kehittymistä. Nämä edellä mainitut asiat ovat on erityisen tärkeitä koulutuksen saralla, kun elämme globaalissa ja kulttuurisesti moninaisessa yhteiskunnassamme. Monikielisyyden huomiointi korostuu tulevina vuosina, jolloin väestönkehitysennuste osoittaa monikielisten ihmisten osuuden kasvavan entisestään (Tilastokeskus).

Kielikoordinaattoreiden työ on keskittynyt kolmeen pääalueeseen: kielitietoisien pedagogiikan edistämiseen, opiskelijoiden kielitaidon tukemiseen ja monikulttuurisuuden huomioimiseen opetuksessa. Heidän tehtävänä on ollut kehittää monipuolisia strategioita ja menetelmiä, jotka integroivat kielitietoisuuden osaksi lukio-opetusta ja opiskelijoiden arkea, mikä on välttämätöntä koulutuksen yhdenvertaisuuden ja saavutettavuuden kannalta.

Työn tavoitteet vastasivat suoraan Vantaan kaupungin koulutusstrategian tavoitteita, jotka korostavat inklusiivista, yhdenvertaista opetusta ja tukevat kaikkien opiskelijoiden menestymisen mahdollisuuksia. Opettajilta kerätyn tiedon mukaan kielikoordinaattoreiden työllä on ollut merkittävä vaikutus paitsi opetushenkilöstön kielitietoisuuden kehittämiseen, myös opiskelijoiden kielitaidon kehittymiseen, oman äidinkielen vahvistamiseen, motivaatioon ja oppimistuloksiin. Näin ollen, kielikoordinaattoreiden työ tukee vahvasti kestävästä sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta kouluyhteisöissä. *(Kestävä kehitys: Agenda2030)*

Tämä raportti tulee esittelemään yksityiskohtaisesti kielikoordinaattoreiden toimintaa, sen tavoitteita, toteutusta sekä saavutettuja tuloksia. Se tarjoaa myös arvokkaita oivalluksia ja suosituksia siitä, miten vastaavaa toimintaa voidaan jatkossa kehittää ja laajentaa sekä Vantaalla että muualla Suomessa. Johtopäätöksemme vuodesta osoittavat, että kielikoordinaattoreiden työ paransi opettajien kielitietoisuuden tasoa ja sen soveltamista opetuksessa, mikä johti opiskelijoiden kielitaidon kehittymiseen erityisesti äidinkieliensä, sekä lisäsi motivaatiota ja oppimistuloksia. Raportti korostaa inklusiivisen ja monikielisen oppimisympäristön merkitystä ja suosittelee kielitietoisuuden huomioimista opetuksen peruspilarina.

Raportin kohderyhmä

Tämä raportti on pyritty luomaan mahdollisimman kattavaksi ja huomioitu kohderyhmämme. Alla esittelemme tämän raportin kohderyhmää ja perustelemme syitä kohderyhmän valinnalle:

- Opetustoimi/Opetushallitus:** Raportti on suunnattu Vantaan kaupungin opetustoimen johtajille, pedagogisille asiantuntijoille ja muille päättäjille. Lisäksi raportin odotetaan saavuttavan muidenkin kaupunkien opetustoimia ja Opetushallituksen henkilöstöä, jotka ovat vastuussa opetuksen kehittämisestä ja resurssien kohdentamisesta. Raportti tarjoaa heille tietoa kielikoordinaattoreiden työn vaikutuksista opettajien ja opiskelijoiden keskuudessa, minkä avulla voidaan suunnitella tulevia koulutuspoliittisia toimenpiteitä.
- Opettajat ja rehtorit:** Raportti on tarkoitettu myös opettajille ja rehtoreille, jotka voivat käyttää sitä inspiraationa ja työkaluna oman opetuksensa kehittämiseen. Tämä tarjoaa konkreettisia esimerkkejä kielitietoisesta pedagogiikasta ja sen toteuttamisesta eri oppiaineissa, mikä voi tukea opetusalan henkilöstöä ottamaan haltuun kielitietoisuuden ja kehittämään opetustaan.
- Tutkijat ja koulutusasiantuntijat:** Tämä dokumentti on hyödyllinen resurssi tutkimus yhteisölle, joka keskittyy kielitietoiseen pedagogiikkaan, kielikasvatukseen, monikielisyyteen ja koulutuksen inklusiivisuuteen. Se tarjoaa aineistoa, jota voidaan hyödyntää laajemmissa tutkimuksissa ja julkaisuissa.
- Muut koulutusalan toimijat:** Raportti palvelee lisäksi muita koulutussektorin toimijoita, kuten opettajankouluttajia, sidosryhmiä ja koulutusalan kehittäjiä, jotka työskentelevät opetussuunnitelmien ja opetusmetodien kehittämisen sekä koulutuspolitiikan parissa.

Raportin tavoitteena on lisäksi edistää avoimuutta ja vuoropuhelua koulutuksen kehittämisen parissa työskentelevien kesken, ja sen avulla pyritään vahvistamaan kielitietoista pedagogiikkaa osana jatkuvaa pyrkimystä kohti yhä inklusiivisempaa ja

moninaisempaa koulutusjärjestelmää. Tärkeää on kehittää ja muokata koulutusjärjestelmää yhä enemmän moninaisuutta arvostavammaksi, jotta jokaisella yksilöllä taustasta riippumatta on mahdollisuus oppia ja kasvaa yhdenvertaisesti.

2. Kielikoordinaattoreiden tehtävän kuvaus

Kuten aiemmin kerroimme, että kielikoordinaattorien työtehtävä Vantaan lukioissa on perustettu kehityshankkeen "Korona-3" -projektin alla, joka on suunniteltu muun muassa kuromaan pandemian aikana aiheutunutta oppimisvajetta. Kielikoordinaattorit, Geo Goyi ja Roosa Väisänen, palkattiin keväällä 2023 ja he aloittivat työnsä 1. elokuuta 2023. Heidän määräaikainen toimensa kestää 12 kuukautta, eli he työskentelevät projektissa elokuusta 2023 heinäkuuhun 2024.

Työtä aloittaessa, päätavoitteeksemme asetettiin kielitietoisien pedagogiikan toteuttamisen vahvistaminen, minkä avulla voimme tukea kaikkia opiskelijoita. Kielitietoisella pedagogiikalla voimme tukea myös erityisesti vieraskielisiä opiskelijoita kielen oppimisen vajeen kuromisessa.

Kielikoordinaattoreiden vastuulla oli viisi suomenkielistä lukiota Vantaalla: Tikkurilan Lukio, Sotungin Lukio, Vaskivuoren Lukio, Martinlaakson Lukio ja Lumon Lukio. Geo Goyi on keskittynyt erityisesti Tikkurilan ja Sotungin lukioiden tarpeisiin, kun taas Roosa Väisänen on työskennellyt enemmän Vaskivuoren ja Martinlaakson lukioissa. Lumon lukio on ollut kielikoordinaattoreiden vastuulla yhteisesti.

Työn keskeiset osa-alueet

Työn keskeisiä osa-alueita oli kolme. Ensiksi, kielitietoisien pedagogiikan toteuttamisen vahvistaminen, mikä tarkoitti kielikoordinaattoreille työn päätehtävänä muun muassa aineenopettajien tukemista kielitietoisien opetuksen toteuttamisessa esim. kannustamalla erilaisten tekstien ja oppiaineen kieleen liittyvien piirteiden kielitietoiseen tulkintaan ja moninaisen oppimateriaalin käyttöä. Työn tavoitteena oli toimia tiettyjen aineryhmien (esim. reaaliaineet) kanssa tiiviimmin, joissa korona-aikana on muodostunut osaamisvajetta sekä kartoittaa ja jalkauttaa kielitietoisien yhteisopettajuuden malleja.

Toisena osa-alueena oli opiskelijoiden tukeminen opiskelijoiden kielitaitoon liittyvissä haasteissa. Se tarkoitti kielenkäytön havainnointia ja erilaisten tekstien ja kieleen liittyvien piirteiden kielitietoiseen tulkintaan kannustamia. Lisäksi tavoitteena oli tarjota opiskelijoille tukea heti opintojen alkaessa yhdessä opettajien kanssa.

Kolmanneksi, erilaisten taustojen vaikutus ja huomiointi opetuksessa. Tämän osa-alueen sisältöihin liittyi opettajien valmiuksien vahvistaminen, minkä avulla osaaminen toteuttaa kielellisesti ja kulttuurillisesti vastuullista pedagogiikkaa kehittyä.

Konkreettisesti se voi olla esimerkiksi näkökulmien avaamista eri kulttuurisista viitekehyksistä katsottuna tai oppijan oman äidinkielen hyödyntäminen oppimisessa. Tavoitteena oli myös tehdä yhteistyötä lukioissa toimivien kieli- ja kulttuurikehittämistiimien kanssa sekä monikulttuurisuusasiainkoordinaattorin kanssa.

Olemme läpi lukuvuoden, peilaten edellä asetettuihin työn tavoitteisiin, pyrkineet luomaan uudenlaista työmallia. Olemme olleet hyvin tietoisia meidän ainutlaatuisesta roolistamme ja asemastamme lukiokoulutuksen kehittäjinä, minkä vuoksi olemme olleet avoimia ja keskustelevia työn suhteesta tavoitteisiin. Kehittämistyössä avainasemassa on avoimuus, sitkeys ja muutoskykyisyys, jotta työ voisi tuottaa parhaita mahdollisia tuloksia. Kävimme säännöllisesti avointa keskustelua Vantaan kaupungin hallinnon tiimin kanssa työmme edistymisestä. Pystyimme yhdessä arvioimaan vuoden aikana tavoitteiden onnistuneisuutta ja tarvittaessa hieman muokkaamaan tavoitteita tarpeisiin vastaaviksi. Esimerkiksi toimintakauden loppupuolella korostui opiskelijoihin kohdistuvat toimenpiteet, kun taas työtä aloittaessamme osoitimme työn panosta enemmän opetushenkilöstöön.

Kielikoordinaattorien toiminnan aikataulutus ja työtehtävien esittely

Alla esittelemme kielikoordinaattoreiden toiminnan aikataulutuksen. Listaamme myös työtehtäviämme, mutta avaamme työtehtävien sisällön tarkemmin myöhemmin raportissa.

A- Kevät 2023: Valmisteluvaihe

Kielikoordinaattoreiden rekrytointi ja koulutus, strategioiden ja suunnitelmien laatiminen tulevaa toimintakautta varten.

Elokuu 2023: Toiminnan aloitus

Kielikoordinaattorit aloittivat työnsä elokuussa 2023. He esittäytyivät oppilaitoksissa ja Vantaan kaupungin lukiokoulutuksen rehtorikokouksissa. Koska aiemmin ei ollut olemassa valmiiksi määriteltyä vastaavaa työmallia, koordinaattorit järjestivät useita kokouksia oppilaitosten kanssa muotoillakseen toimivaa työmallia. Näissä kokouksissa keskusteltiin kattavasti oppilaitosten tilanteesta ja tarpeista sekä selvitimme jo tehdyt toimenpiteet kielitietoisuuden osalta. Näin saatiin selkeä suunnitelma tulevan vuoden toiminnalle ja toteutettavista toimenpiteistä kouluittain.

Toiminnan aloituksen toimenpiteet

1. Esittäytyminen ja verkostoituminen:

- Kielikoordinaattorit esittäytyivät oppilaitoksissa ja Vantaan kaupungin lukiokoulutuksen rehtoreiden kokouksissa.

2. Intensiiviset suunnittelukokoukset:

- Toimivan työmallin rakentamista erinäisissä palavereissa keskustelemalla tulevan vuoden toimintasuunnitelmasta.
- Pohdittiin erilaisia vaihtoehtoja lähestyä koulun tarpeita kielitietoisuuden osalta.

3. Toimintasuunnitelman laatiminen tulevalle lukuvuodelle:

- Laadittiin kattava toimintasuunnitelma tulevan lukuvuoden toiminnasta.

4. Vuosikalenterin laatiminen:

- Luotiin vuosikalenteri, johon merkittiin kaikki suunnitellut toimenpiteet ja tapahtumat.

5. Kouluvierailut:

- Tehtiin useita vierailuja kouluihin ja tutustuttiin koulujen henkilökuntaan.
- Kartoitettiin koulu yhteisöjen tarpeet ja toiveet.
- Keskusteltiin opettajien kanssa heidän havaitsemistansa haasteista ja tarpeista liittyen kielellisesti tuettuun opetukseen.
- Esiteltiin kouluille työnkuvaa tarkemmin ja luotiin yhteydenottokanavia, joiden kautta opettajat voisivat olla kielikoordinaattoreihin helposti yhteydessä ja sopia yhteistyötä heidän kanssaan.

B- Syyslukukausi 2023 - Kevätlukukausi 2024: Aktiivinen toimintakausi

Intensiivinen työskentely alkoi lukioissa kielitietoisuuden kehittämisen parissa heti, kun olimme saaneet selvää lukioiden erilaisista ja vaihtelevista tarpeista. Kehitimme useanlaisia työtehtäviä läpi lukuvuoden, jotta uuden työmallin voisi rakentaa monipuoliseksi ja voisimme varmistaa lukuvuoden päätteeksi kaikkein toimivimmat käytänteet uuteen työmalliin. Alla olevassa tekstissä olemme esitelleet työtehtäviämme, joita toteutimme lukuvuoden aikana. Työtehtävät on ryhmitelty työmme päätavoitteiden mukaan. Tarkemmin esittelemme työtehtäviamme sisältöä kappaleessa *3.Toimenpiteet ja käytännöt*-osiossa.

Työtehtäviämme:

Tavoite 1) Opettajien tukeminen: Kielitietoisen pedagogiikan toteuttamisen vahvistamiseksi kouluissa

Opetuksen observointi

- ✓ Systemaattinen opettajien opetuksen havainnointi.
- ✓ Observointien tavoitteena tunnistaa opetusmenetelmien vahvuuksia ja kehityskohtia erityisesti kielitietoisuuden näkökulmasta.

- ✓ Oppituntien observointia toteutettiin kaikissa viidessä lukiossa ja havainnot observoinneista koottiin yhteenvetoraporttiin.
- ✓ Observoinnin jälkeen järjestettiin aikaa keskustelulle opettajan kanssa observoinnin aikana syntyneistä havainnoista, onnistumisista ja kehitysehdotuksista.

Pedagoginen palaute

- ✓ Kannustavan palautteen antaminen opettajille muun muassa oppituntien havainnoinnin perusteella.
- ✓ Keskityttiin erityisesti kielitietoisten opetusmenetelmien soveltamiseen ja kehittämiseen.
- ✓ Palautteen ja observoinnin jälkeisten keskustelujen pohjalta suunniteltiin myös aineenopettajille suunnattuja koulutuksia ja työpajoja.

Kyselyt ja kartoitukset

- ✓ Opettajille suunnattujen kyselyiden ja kartoitusten toteuttaminen opetuksen toimivuuden ja kielitietoisuuden tason arvioimiseksi.
- ✓ Kyselyt auttoivat myös tunnistamaan uusia, ajankohtaisia koulutustarpeita ja kehityskohtia opetuksessa.
- ✓ Kyselyiden tulokset esiteltiin koulujen johtoryhmille ja käytettiin strategisen päätöksenteon tukena.
- ✓ Kyselyitä tuotettiin myös opettajien omaan käyttöön opetukseen selvittämään oman opetuksen kielitietoisuutta keräämällä palautetta opetuksestaan opiskelijoilta.

Tiivis yhteistyö ja aktiivinen osallistuminen koulu yhteisössä

- ✓ Tiivis yhteistyö opettajien, opiskelijoiden ja muun kouluhenkilöstön kanssa kielitietoisuuden edistämiseksi.
  - Esimerkiksi: oppiainetiimipalaverit, tutoreiden koulutus, opettajien YS-aikaan eli yhteissuunnittelutyöaikaan osallistuminen eri tavoin, kuten muun muassa esittämällä puheenvuoroja ja/tai pitäen tiiviitä koulutustilaisuuksia.
- ✓ Kielitietoisten toimenpiteiden suunnittelu ja toteutus, mitkä tukevat kielitietoisuuden toteuttamista koulu yhteisössä.
- ✓ Aktiivinen osallistuminen koulun toimintaan, kuten koulun erilaisiin tapahtumiin ja tilaisuuksiin.

Kielitietoisuuden ja monikulttuurisuuden toteuttaminen koulun eri tapahtumissa

- ✓ Järjestämällä esimerkiksi teemapäiviä liittyen kulttuuri- ja kielitietoisuuteen.
  - Teemapäivien lisäksi järjestettiin työpajoja ja luentoja, jotka tukivat kielitietoisuuden edistämistä ja kulttuurienvälistä ymmärrystä.
- ✓ Opiskelijat ja opettajat osallistuivat aktiivisesti tapahtumien suunnitteluun ja toteutukseen.

Tavoite 2) Opiskelijoiden tukeminen: kielitietoisuuden ja kehittyvän kielitaidon edistäminen

Opiskelun ja oppimisen observointi

- ✓ Opiskelijoiden oppimisen havainnointi eri oppimisympäristöissä.
- ✓ Observoinnin avulla kartoitettiin opiskelijoiden tarpeita ja heidän kohtaamiaan haasteita kielitietoisessa oppimisessa.
- ✓ Observointien aikana tehtyjen havaintojen pohjalta kehitettiin opiskelijoille suunnattuja tukitoimia.

Opiskelijoiden tarvekartoitukset

- ✓ Yksilöllisten ja ryhmätason tarvekartoitusten toteuttaminen (esim. observoimalla luokkahuoneessa, kyselylomakkeen avulla tai kahdenkeskisissä haastatteluissa opiskelijoiden kanssa) opiskelijoiden kielellisen tuen tarpeiden selvittämiseksi.
- ✓ Kartoitusten tulokset jaettiin opettajien kanssa, jotta he pystyivät paremmin tukemaan opiskelijoita.
- ✓ Kartoitusten perusteella luotiin myös uusia tukimateriaaleja oppimiseen ja opetukseen.

Opettajien konsultointi opiskelijoiden tarpeissa

- ✓ Yhteistyö opettajien kanssa opiskelijoiden tukemiseksi, erityisesti liittyen kielellisiin haasteisiin ja kielitietoisuuden opetuksen toteutumiseen.
  - Konsultointitapaamisissa opettajien ja kielikoordinaattoreiden kesken keskusteltiin opiskelijan tarpeista ja haasteista sekä kuinka niihin vastata opetuksessa. Lisäksi pohdimme tapauskohtaisia, toimivia käytäntöjä ja kehitettiin uusia tukimuotoja opetukseen ja oppimiseen.
  - Opettajat saivat jatkuvaa tukea kielitietoisuuden integroimisessa opetukseensa.

Opiskelijoille suunnatut luennot kielitietoisuudesta ja hyödyllisistä opiskelutekniikoista

- ✓ Opiskelijoille järjestettiin hyödyllisiä luentoja, joissa kielikoordinaattorit muun muassa avasivat kielitietoisuutta käsitteenä erilaisin esimerkein ja kertoivat kuinka opiskella kielitietoisesti.
- ✓ Luennoilla käsiteltiin myös hyödyllisiä opiskelutekniikoita, joiden avulla kehittää omia opiskelutaitojaan ja kielellistä kehitystään.
- ✓ Luentojen avulla tulimme myös tutummaksi opiskelijoille, jotta myös opiskelijoilla olisi helpompaa ottaa yhteyttä kielikoordinaattoriin tarvittaessa.

Tavoite 3): Kielitietoisten strategioiden ja kielitietoisuuden edistämistä tukevien strategioiden kehittäminen:

- ✓ Kielitietoisuutta tukevien pedagogisten strategioiden ja toimintamallien kehittäminen.
- ✓ Strategioiden ja toimintamallien tulee tukea sekä kielten että sisältöjen yhtäaikaista oppimista.
- ✓ Kielikoordinaattorit suunnittelivat ja toteuttivat lukioissa innovaatioita, joilla tukea opiskelijoita kielen ja sisältötiedon kehittämisessä.
  - Esimerkkejä kielikoordinaattoreiden innovaatioista:
    - **Lumon lukio:** S2-oppijoiden läksypajan perustaminen, mikä oli erityisesti suunniteltu tukemaan kielellisten taitojen kehittymistä lukio-opinnoissa. Lisäksi koitettiin järjestää säännöllisiä ohjaustunteja S2-opiskelijoille riippuen siitä, miten opiskelijoita pääsi paikalle,
    - **Martinlaakson lukio:** Yleisen tuen läksypaja, jossa opiskelijat saivat tukea minkä tahansa oppiaineen tehtävissä. Vastaavaa yleistä läksypajaa ei ollut aiemmin. Läksypajan yhteydessä tarjottiin myös kielitietoista ohjausta.

Yhteisopettajuuden kokeilua

- ✓ Kokeilimme yhteisopettajuuden eri muotoja, kuten rinnakkaisopetusta, täydentävää opetusta ja avustavaa opetusta.
  - Kokemukset positiivisia, sillä saimme näin lisättyä oppitunnille oikea-aikaista tukea opiskelijoille ja kohensimme yleistä työrauhaa.
- ✓ Yhteisopettajuus mahdollisti myös opettajien ja kielikoordinaattoreiden välisen osaamisen jakamisen ja uudenlaisten pedagogisten ratkaisujen kokeilemisen.

Monikielisyyden edistäminen osana kielitietoisuuden edistämistä

- ✓ Toimenpiteiden suunnittelu ja toteuttaminen, joiden avulla edistetään eri kielitaustoista tulevien opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia.
- ✓ Järjestettiin kieli- ja kulttuuritietoisia tapahtumia, kuten lukioiden omia kieli- ja kulttuuripäiviä.
- ✓ Monikieliset materiaalit ja resurssit integroitiin osaksi opetusta.

Opiskelijan ja opettajan välissä - yhteyshenkilönä toimiminen

- ✓ Toimiminen linkkinä opiskelijoiden ja opettajien välillä kielitaidon kehittämiseen liittyvissä asioissa, tarjoten tukea ja resursseja molemmille osapuolille.
- ✓ Opiskelijat saivat henkilökohtaista tukea ja ohjausta oppimisessa ja kielitaitoon liittyvissä asioissa.
- ✓ Kielikoordinaattorit auttoivat myös opettajia löytämään ja hyödyntämään kielitietoista materiaalia.

Tutkiva työote ja raportointi

- ✓ Aktiivinen perehtyminen ajankohtaisiin kielitietoisuuden alan ja kielitietoisien pedagogiikan tutkimuksiin ja niiden tuloksiin.
- ✓ Kielitietoisuutta tutkivan tutkimushankkeen perustaminen lukuvuoden toiminnan ohessa. ([Lue lisää: 8. Kielikoordinaattoreiden tutkimushanke](#))
- ✓ Kattavien raporttien laatiminen kielitietoisuuden edistymisestä ja sen vaikutuksista opetukseen ja oppimiseen.
- ✓ Raportit jaettiin opetushenkilöstölle ja niitä käytettiin strategisen päätöksenteon tukena.

Aktiivinen viestintä ja yhteistyö eri verkostoissa

Viestintä ja tiedottaminen

- ✓ Kielitietoisuuden merkityksen ja hyvien käytänteiden viestiminen koko kouluyhteisölle sekä kielikoordinaattoreiden kielitietoisuusmateriaalien (viikoittainen) lähetys uutiskirjeen muodossa.
- ✓ Levitimme kielitietoisuuteen liittyviä materiaaleja ja tiedotteita opetushenkilöstölle eri tiedotekanismien, kuten sähköpostin ja Wilman, kautta.
- ✓ Pidimme kielitietoisuuden teemaa yllä erinäisissä koulun tilaisuuksissa, esimerkiksi ottamalla kielitietoisuuteen liittyviä puheenvuoroja lukioiden YS- eli yhteissuunnittelu-kokouksissa sekä muissa opettajien kokouksissa.

Yhteistyö eri verkostoissa

- ✓ Olimme aktiivisia tuomaan myös kansallisesti esille tärkeää ja pioneerityöskentelijän kaltaista asemaa koulutusallalla.
- ✓ Toimimme yhteistyössä muun muassa eri kielitietoisuushankkeiden työntekijöiden kanssa jakaaksemme tärkeää tietoa työhön ja samalla keräten toimivia käytänteitä toisilta.

- ✓ Toimimme yhteistyössä myös Opetushallituksen kanssa jakaaksemme heille kielikoordinaattoreiden materiaalia ja yleistä informaatiota liittyen kielikoordinaattorin rooliin lukiokoulutuksessa.
- ✓ Teimme myös yhteistyötä kielikoulutuspolitiikan alan kanssa, kuten Kieliverkoston kanssa, kirjoittamalla heidän julkaisuunsa oman artikkelimme, jossa kerroimme omasta työnkuvasta ja selitimme myös, miksi kielitietoisuutta tarvitaan entistä enemmän tänä päivänä. Linkki artikkeliin: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2024/kielitietoisuuden-uusi-aikakausi-suomalaisessa-koulutuksessa> (Lue lisää: [9. Liitteet](#))

C- Kesä- ja heinäkuu 2024: Projektin päätös ja arviointi

Kesä- ja heinäkuu 2024 olivat kielikoordinaattoreiden toiminnan päätösvaiheen aikaa, jolloin toiminnan yhteenveto, tulosten arviointi ja raportointi olivat keskeisessä roolissa. Tämä vaihe sisälsi useita tärkeitä tehtäviä ja toimenpiteitä, joiden tarkoituksena oli varmistaa toiminnan onnistunut loppuun saattaminen ja sen tulosten hyödyntäminen tulevaisuudessa.

Toiminnan yhteenveto ja loppuraportin laatiminen: Kielikoordinaattorit laativat kattavan loppuraportin, joka sisälsi yhteenvetöä koko vuoden toiminnasta, saavutuksista ja haasteista. Raportti jaettiin sidosryhmille, kuten rehtoreille, Vantaan kaupungin johtoryhmille ja Opetushallitukselle.

Materiaalien editointi ja kehittäminen: Koko lukuvuoden aikana valmistellut materiaalit käytiin läpi, muokattiin ja kehitettiin edelleen. Näin varmistettiin, että kaikki materiaalit olivat korkealaatuisia ja käyttökelpoisia tulevaisuudessa.

Materiaalien luokittelu ja jakaminen: Valmiit materiaalit luokiteltiin teemoittain ja ladattiin Vinkkipankkiin yhteistyössä LAVA 2-hankkeen tiimin kanssa. Tämä varmistui, että kaikki materiaalit ovat helposti saatavilla ja hyödynnettävissä myös tulevissa projekteissa.

Kyselyt ja niiden tulosten jakaminen: Sivuprojektina kehitimme kyselyn, jonka avulla saimme kerättyä tarkempaa ja kattavampaa tietoa lukiokoulutuksen kielitietoisuudesta. Tämän myötä kielikoordinaattorit perustivat tutkimushankkeen, jonka tulokset jaetaan henkilöstölle sekä myöhemmin tulokset voidaan julkaista laajemmin kansallisesti. Lisää tästä tutkimushankkeesta kerromme raportin päätteeksi osiossa 8.
Kielikoordinaattoreiden tutkimushanke – kielelliset haasteet lukiossa: opiskelijan ääni lukio-opetuksen tuen kehittämisessä ja kielitietoisuuden edistämässä lukiossa.

Kattavan loppuraportin laatiminen: Laadittiin tämä kattava raportti, joka tallennetaan tulevaisuuden kielitietoisuuden edistämistä varten. Raportti toimii arvokkaana resurssina, jota hyödyntää käynnistäessä tulevaisuuden kielitietoisuuden koordinoitihankkeita.

Tulevaisuuden suunnitelmien selkiyttäminen: Työn jatkuvuuden suunnittelu.

Keskusteltiin mahdollisista jatkotoimista ja tulevista projekteista, jotta kielitietoisuuden edistäminen voisi jatkua mahdollisimman tehokkaasti.

Kielikoordinaattoreiden toimintaan osallistuvien oppilaitosten esittely

Oppilaitokset – Vantaan suomenkieliset lukiot

Tehtävän toteuttamisessa olevat kohdeoppilaitokset ovat viisi Vantaan suomenkielistä lukiota Vantaalla. Jokainen lukio on erityinen omine painotuksineen. Näissä lukioissa opiskelee vuosittain yhteensä noin 3500 opiskelijaa, joilla on moninaiset kieli- ja kulttuuritaustat. Kohdeoppilaitokset ovat:

1. **Tikkurilan lukio:** Tunnetaan Suomen toiseksi suurimpana lukiona opiskelijamäärällisesti. Lukiossa on aktiivinen yhteisö tapahtumineen ja mahdollisuuksineen. Tikkurilan lukiossa voi opiskella myös englanninkielisellä IB-linjalla. Tikkurilassa kielikoordinaattori Geo on työskennellyt tiiviisti kielitietoisuuden integroimiseksi oppiaineisiin.
2. **Sotungin lukio:** Sotungin lukio on Vantaan itäalueella sijaitseva lukio, jonka painopistealueita ovat urheiluvalmennus ja liikunta, kansainvälisyys sekä etälukio. Sotungissa kielikoordinaattori Geo on keskittynyt erityisesti tukemaan toisen kielen opiskelijoita ja kehittämään monikielisiä opetusmenetelmiä.
3. **Vaskivuoren lukio:** Vaskivuoren lukio on Länsi-Vantaalla sijaitseva Vantaan toiseksi suurin lukio opiskelijamäärältään. Tässä lukiossa on myös yleislukion lisäksi musiikkilukio, tanssilukio ja medialinja. Kielikoordinaattori Roosa on ollut vastuussa Vaskivuoren lukiossa tehtävästä kielitietoisuuden edistämistyössä, jossa hän on hyödyntänyt omaa osaamistaan kielitietoisuuden asiantuntijana.
4. **Martinlaakson lukio:** Martinlaakson lukio sijaitsee myös Länsi-Vantaalla ja on tasokas lukio, jossa korostetaan laaja-alaista yleissivistystä ja josta löytyy myös LUMA-linja. Martinlaakson lukio on myös kielikoordinaattori Roosan vastuualueella.
5. **Lumon lukio:** Lumon lukio sijaitsee Pohjois-Vantaalla Korsossa, missä voi myös monipuolisesti opiskella luonnontieteitä, teatteria, musiikkia, tanssia sekä useita vieraita kieliä. Lumon lukio on yhteinen kohdeoppilaitos molemmille kielikoordinaattoreille. He ovat yhdessä työskennelleet Lumon lukiossa luomassa inklusiivisia oppimisympäristöjä ja tukeneet opiskelijoita käyttämään omia kielellisiä resurssejaan oppimisessa.

Nämä lukiot tarjoavat ainutlaatuisen ympäristön kielitietoisuuden kehittämiseksi ja kielitietoisuuden pedagogiikan soveltamiselle, ja niissä toteutettu työ on tarjonnut

arvokkaita oivalluksia ja käytäntöjä, joita voidaan hyödyntää laajemmin koko koulutussektorilla myös kansallisesti.

3. Toimenpiteet ja käytännöt

Työtehtävien toteutus - menetelmät ja materiaalit

Kielikoordinaattoreiden työ Vantaan lukioissa on kohdennettu erityisesti kielitietoisien pedagogiikan edistämiseen, mikä on välttämätöntä moninaisissa oppimisyhteisöissä. Käytetyt menetelmät ja materiaalit ovat heijastaneet tätä tavoitetta, ja ne on suunniteltu tukemaan opettajia ja opiskelijoita. Alla esittelemme vielä laajemmin toimenpiteitä ja käytänteitä, joita olemme hyödyntäneet työtehtävässämme kielikoordinaattoreina.

1. **Kokoukset, koulutukset ja työpajat:** Kielikoordinaattorit ovat järjestäneet säännöllisiä tapaamisia sekä opiskelijoiden että opettajien kanssa, jotka keskittyvät kielitietoisuuden eri ulottuvuuksiin. Tapaamisten sisältö on vaihdellut tilanteen ja tarpeen mukaan, mutta pääpaino on ollut aina kielitietoisuuden edistäminen eri näkökulmista. Olemme keskustelleet opettajien kanssa monipuolisesti esimerkiksi kielitietoisuuden eri käytännöistä, oppijan oman äidinkielen huomioimisesta ja eri tiedonalojen kielen käyttötavoista. Näissä tapaamisissa on myös käsitelty muun muassa kielellistä luovuutta, metakielellistä tietoa ja kieliin kohdistuvia asenteita, kuten Andersen ja Ruohotie-Lyhty (2019) ovat määritelleet kielitietoisuuden käsitteen viiden eri ulottuvuuden kautta. Opettajille pidetyt koulutukset ovat sisältäneet myös näitä kielitietoisuuden eri ulottuvuuksien käsittelyä. Opiskelijoille suunnatuissa luennoissa ja koulutuksissa on esitetty, miten näitä kielitietoisuuden ulottuvuuksia voidaan hyödyntää oppimisessa.

a. Oppiainetiimipalaverit: Oppiainetiimipalaverit keskittyvät kielitietoisien pedagogiikan menetelmiin ja käytäntöihin oppiaineittain. Näissä tapaamisissa samaa oppiainetta opettavat opettajat tapaavat kielikoordinaattorit ja keskustelevat muun muassa oppiaineen opetuksessa kohdatuista haasteista ja opettajien jo käytetyistä, oppiainekohtaisista, kielitietoisista menetelmistä. Palavereissa käydään läpi oppiaineen tiedonalan kieli ja tehdään sen tunnuspiirteet näkyviksi, jotta niiden tuominen osaksi opetusta olisi luontevaa. Pohdimme myös tarpeita, joita opettajat tunnistavat oppijoiden oppimisessa ja kuinka voisimme niihin vastata.

Lisäksi palavereissa suunnitellaan kielikoordinaattorin kanssa tapahtuvaa mahdollista yhteistyötä. Näitä tapaamisia on järjestetty lähes kaikissa viidessä koulussa, ja niihin ovat osallistuneet melkein kaikki aineenopettajat. Tapaamisten aikana kielikoordinaattorit ovat jakaneet opettajille sekä

sähköisesti että paperiversioina materiaaleja, jotka käsittelevät kielitietoisuuden ja heidän oppiaineensa välistä suhdetta. Lisäksi koordinaattorit ovat tarjonneet muita materiaaleja siitä, miten opettajat voivat toteuttaa opetustaan kielitietoisemmin. Tapaamisten tarkoituksena on ollut jakaa kokemuksia ja parhaita käytäntöjä, kehittää yhteisiä strategioita ja tukea toisiaan kielitietoisuuden integroimisessa oppiaineiden opetukseen. Kielikoordinaattorit ovat myös jakaneet kyselyitä ja havaintojaan opettajille tapaamisten aikana. Vastaavasti opettajat ovat jakaneet havaintojaan omista oppilasryhmistään koordinaattoreille. Erityisesti S2-opiskelijoiden osalta on käyty tärkeitä keskusteluja ja tiedon vaihtoa, mikä on edistänyt opiskelijoiden kielellistä tukemista ja kielitietoisuuden syventämistä oppiaineiden opetuksessa.

b. Opettajien kokoukset: Opettajien kokouksiin osallistuminen on ollut tärkeä osa kielikoordinaattoreiden toimintaa. Kielikoordinaattorit ovat pyytäneet rehtoreilta lupaa osallistua koulun säännöllisiin opettajakokouksiin, joissa käsitellään koulun johtamista ja yleisiä asioita liittyen koulun ja opetuksen kehittämiseen. Näihin kokouksiin ovat osallistuneet molemmat kielikoordinaattorit yhdessä. He ovat tiedottaneet opettajakuntaa kouluissa tekemistään toimenpiteistä ja projekteista, antaen samalla yleistä tietoa kielitietoisuuden merkityksestä opetuksessa. Näissä kokouksissa kielikoordinaattorit ovat myös jakaneet tietoa omista materiaaleistaan ja antaneet opettajille konkreettisia keinoja, joiden avulla he voivat saada tarvittavia materiaaleja kielikoordinaattoreilta. Jos aikaa on ollut riittävästi, kokouksia on käytetty myös koulutustilaisuuksina, joissa on syvennetty opettajien ymmärrystä kielitietoisesta pedagogiikasta ja tarjottu heille välineitä kielitietoisuuden opetuksen kehittämiseen. Näin ollen opettajien kokoukset ovat tarjonneet erinomaisen mahdollisuuden tiedon jakamiseen ja kielitietoisuuden edistämiseen koulujen arjessa.

c. Opiskelijoille suunnatut luennot: Opiskelijoille suunnatuilla luennoilla kielikoordinaattorit ovat käsitelleet erilaisia kielitietoisuuteen liittyviä teemoja, kuten tehokasta lukemista, kirjoittamista ja kuuntelemista. Näillä luennoilla on esitelty käytännön vinkkejä ja strategioita, jotka auttavat opiskelijoita parantamaan kielellisiä taitojaan ja hyödyntämään niitä eri oppiaineiden opiskelussa. Luennoilla on myös korostettu monikielisyyden ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkitystä. Tämä toiminta on toteutettu kaikissa viidessä koulussa vähintään kahdesti, kerran syyslukukaudella ja kerran kevätlukukaudella. Joissakin kouluissa toiminta on järjestetty useammin kuin kahdesti. Kielikoordinaattorit ovat olleet lähes kaikissa näissä tilaisuuksissa yhdessä, mikä on mahdollistanut yhtenäisen ja kattavan tiedon jakamisen opiskelijoille. Opiskelijoita on informoitu kielitietoisuudesta konkreettisin esimerkein, ja tämä toiminta on sisältänyt runsaasti tietoa ja vinkkejä. Luennoilla

on käytetty erilaisia oppimismenetelmiä, kuten ryhmätyöskentelyä ja -keskusteluja, aivoriihiä, kyselyitä ja tietovisoja, jotka ovat tehneet oppimisesta interaktiivista ja osallistavaa. Näiden aktiviteettien avulla opiskelijat ovat saaneet syvempää ymmärrystä kielitietoisuuden merkityksestä ja oppineet hyödyllisiä taitoja kielen käytöstä eri oppiaineissa.

d. Oppiaineiden kielitietoinen suunnittelu ja kehittäminen:

Kielikoordinaattorit ovat auttaneet opettajia suunnittelemaan opetusta siten, että se tukee oppijaa oppiainesisällön oppimisessa sekä kielitaidon ja monikielisuuden kehittymisessä. Tämä on tarkoittanut oppimateriaalien kehittämistä ja muokkaamista kielitietoisemmaksi, sekä erilaisten kielitietoisten opetusmenetelmien integroimista päivittäiseen opetukseen. Esimerkiksi olemme sopineet opettajien kanssa, että he ohjaavat opiskelijoita käyttämään palvelujamme ja ilmoittavat meille, kun opiskelija vaikuttaa tarvitsevan yksilöllistä tukeamme.

Olemme luoneet materiaaleja kuunnellen opettajien tarpeita ja palautteita, jolloin olemme pyrkineet myös yhdessä maksimoimaan materiaalien laadun ja soveltuvuuden. Materiaaleja esittelemme alakappaleissa tarkemmin antaen esimerkkejä niistä. Tarjoamme myös monipuolisia luokahuoneaktiviteetteja, joiden avulla opettajat voivat opettaa kielitietoisella tavalla. Lisäksi olemme jatkuvasti pyrkineet kehittämään yhteistyötä ja tuttavuutta opettajien kanssa näiden toimien kautta. Tavoitteena on ollut luoda oppimisympäristö, jossa kielelliset resurssit nähdään voimavarana ja joka tukee kaikkien oppijoiden kielellistä kehitystä. Näiden toimenpiteiden avulla olemme edistäneet sekä opettajien että opiskelijoiden valmiuksia toimia monikielisessä ja kulttuurisesti moninaisessa koulu yhteisössä.

e. Koulutustilaisuuksien suunnittelu ja toteutus: Kielikoordinaattorit ovat suunnitelleet koulutustilaisuuksia opettajille ja muulle henkilöstölle. Näiden tilaisuuksien tarkoituksena on ollut lisätä tietoisuutta kielitietoisen pedagogiikan menetelmistä ja käytännöistä sekä tarjota konkreettisia välineitä ja strategioita kielitietoisuuden edistämiseksi opetuksessa. Koulutukset ovat sisältäneet teoreettisia luentoja ja käytännön työpaja-osuuksia, joissa osallistujat ovat voineet harjoitella uusia taitoja. Vaikka pitkät ja kattavat koulutukset eivät toteutuneet opettajien tiukan työaikataulun vuoksi, olemme onnistuneet järjestämään lyhyempiä esityksiä, tiedotustilaisuuksia ja muita keskusteluja kaikissa kouluissa lukuvuoden aikana. Näiden tilaisuuksien aikana opettajat ovat osallistuneet aktiivisesti materiaalien kehittämiseen opiskelijoille ja ovat olleet

kiinnostuneita kyselyidemme toteuttamisesta, auttaen meitä niiden soveltamisessa. Koulutustilaisuuksissa opettajille on tarjottu konkreettisia työkaluja ja strategioita kielitietoisuuden edistämiseksi opetuksessa, ja heidän osallistumisensa materiaalien kehittämiseen ja kyselyiden toteuttamiseen on ollut erittäin arvokasta. Näin olemme pystyneet luomaan yhteisöllisen ja yhteistyöhön perustuvan lähestymistavan kielitietoisien pedagogiikan kehittämiseen ja vahvistamiseen.

f. Verkostoituminen: Kielikoordinaattorit ovat tehneet tiivistä yhteistyötä opettajien, rehtorien ja muiden sidosryhmien kanssa edistääkseen kielitietoisuutta kouluissa. Tämä yhteistyö on sisältänyt säännöllisiä tapaamisia, konsultaatioita ja yhteisiä projekteja, joissa on kehitetty ja jaettu parhaita käytäntöjä kielitietoisien pedagogiikan alalla.

Lisäksi kielikoordinaattorit ovat osallistuneet aktiivisesti kansallisiin seminaareihin ja koulutuksiin, mikä on mahdollistanut verkostoitumisen ja tiedonvaihdon muiden kielitietoisuuden asiantuntijoiden kanssa. He ovat olleet mukana seminaareissa, jotka käsittelevät esimerkiksi S2-opetusta ja kielitietoisuutta, sekä osallistuneet erilaisiin koulutustapahtumiin ja oppimismessuihin. Osallistuminen hankkeiden ja eri projektien työryhmiin on ollut aktiivista. Kielikoordinaattorit ovat myös osallistuneet koulun erilaisiin tilaisuuksiin kuten muun muassa kulttuuripäiviin sekä muihin teemapäiviin, mikä on auttanut integroimaan kielitietoisuutta laajemmin koulujen tapahtumatoimintaan ja luonut yhteisöllistä ilmapiiriä. Näiden tapahtumien kautta he ovat voineet tuoda kielitietoisuuden osaksi koulun arkea ja vahvistaa yhteistyötä kaikkien sidosryhmien kanssa.

g. Tutor-toiminta: Kielikoordinaattorit ovat edistäneet lukioiden kielitietoisuutta myös ottamalla huomioon lukioiden tutor-toiminnan. Olemme järjestäneet lukioissa käytännönläheisiä, keskustelevia koulutustilaisuuksia tutoreille. He ovat saaneet tukea ja keinoja edistää osaltaan lukioyhteisöä, jossa jokainen on tervetullut sellaisena kuin on taustasta riippumatta. Heillä on mahdollisuus vaikuttaa lukioyhteisön ilmapiiriin ja yhteisön jäseneksi pääsemiseen, joten on tärkeää kohdentaa resurssia heidän kielitietoisien toimintansa kehittämiseen.

- 2. Kielitietoisuuden edistäminen - materiaalit :** Työ on sisältänyt laajan kirjon kielitietoisia oppimateriaaleja, jotka on suunniteltu tukemaan opiskelijoiden kielellisiä tarpeita ja kulttuurista moninaisuutta. Nämä materiaalit sisältävät

esimerkiksi vinkkilistat, työlehtiset ja digitaaliset resurssit, jotka ovat saatavilla netissä. Esimerkiksi:

- **Vinkkilistat:** Käytännön vinkkejä tehokkaaseen lukemiseen, kirjoittamiseen ja kuuntelemiseen eri oppiaineissa. Vinkkिलistoja on jaettu opiskelijoille luentojen ja läksypajojen yhteydessä.
- **Työlehtiset:** Harjoituslehtisiä, jotka sisältävät tehtäviä ja harjoituksia kielellisten taitojen parantamiseksi. Esimerkiksi S2-oppijoille suunnatut tehtävät, jotka keskittyvät kieliopin ja sanaston vahvistamiseen.
- **Digitaaliset resurssit:** Verkkopohjaiset oppimateriaalit ja interaktiiviset harjoitukset, jotka on ladattu Google Drive -kansioon, jotta ne ovat helposti saatavilla opettajille.

a. Materiaalien kehittäminen ja jakaminen opettajille ja opiskelijoille:

Kielikoordinaattorit ovat luoneet ja jakaneet opettajille kielitietoiseen pedagogiikkaan liittyviä materiaaleja ja resursseja. Esimerkkejä näistä materiaaleista ovat

- **Opettajille suunnatut ohjeistukset ja työkalut:** Ohjeita siitä, miten integroida kielitietoisuus eri oppiaineisiin. Näitä materiaaleja on jaettu säännöllisesti opettajainkokouksissa.
- **Opiskelijoille suunnatut vinkkimateriaalit:** Monikielisyyttä ja kielitietoisuutta tukevia materiaaleja, kuten monikielisiä sanastoja ja kulttuurisia käsitteitä selittäviä lehtisiä. Nämä materiaalit ovat saatavilla Google Drive -kansiossa ja Vinkkipankissa.

Opiskelijoiden tukeminen: Kielikoordinaattorit ovat tarjonneet tukea opiskelijoille kielitaitoon liittyvissä haasteissa. Tämä on sisältänyt:

- **Luentojen järjestäminen:** Esimerkiksi luennot tehokkaasta lukemisesta ja kirjoittamisesta, jotka on pidetty kaikissa viidessä koulussa kahdesti vuodessa.
- **Läksypajat:** Säännölliset läksypajat, joissa opiskelijat ovat saaneet apua opintoihinsa. Kielikoordinaattorit ovat olleet paikalla tarjoamassa kielellistä tukea ja jakamassa vinkkejä opiskelutekniikoihin.
Osallistuimme säännöllisesti läksypajoja, jotka olivat koulujen organisoimia tilaisuuksia, joissa opiskelijat tekivät kotitehtäviään opettajien valvonnassa, nauttien samalla kahvia ja keksejä. Kielikoordinaattorit osallistuivat näihin läksypajoihin tarjoten kielellistä tukea ja ohjausta.
Auttaessamme opiskelijoita kielitietoisuuteen liittyvissä asioissa jaoimme heille yhden sivun mittaisia muistiinpanoja, joissa oli vinkkejä muun muassa tekstin ymmärtämiseen, tekstien rakentamiseen ja tehtävien kielen tulkitsemiseen.

Nämä läksypajat tarjosivat opiskelijoille rennon ja opiskelijaa tukevan ympäristön, jossa he saivat kielellistä tukea ja oppivat hyödyllisiä strategioita paremman kielellisen ymmärryksen ja tuottamisen kehittämiseksi. Lisäksi nämä tapaamiset edistivät opiskelijoiden vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä, samalla kun he saivat henkilökohtaista apua kielitaitoaan kehittävässä haasteissa.

- **Yksilöllinen ohjaus:** Henkilökohtaista ohjausta opiskelijoille, jotka ovat tarvinneet erityistä tukea kielitaitoasioissa. Tämä on sisältänyt esimerkiksi S2-oppijoiden tukemista kielipajoissa.

b. Opetuksen ja oppimisen observointi: Kielikoordinaattorit ovat seuranneet opettajien opetusta ja opiskelijoiden työskentelyä, antaneet palautetta ja tukeneet kehitystä. Tämä on sisältänyt:

- **Opettajien opetuksen havainnointi:** Systemaattinen opettajien opetuksen tarkkailu oppitunneilla, erityisesti kielitietoisuuden näkökulmasta. Esimerkiksi havaintojen tekeminen siitä, miten opettajat tukevat opiskelijoiden kielellistä kehitystä eri oppiaineissa.
- **Opiskelijoiden työskentelyn seuranta:** Tarkkailtu opiskelijoiden oppimisprosesseja eri oppimisympäristöissä ja annettu palautetta heidän kielellisistä taidoistaan ja kehityskohteistaan.

Monikulttuurisuuden ja kielten oppimisen tukeminen: Kielikoordinaattorit ovat kehittäneet strategioita, jotka tukevat eri kielitaustoista tulevien opiskelijoiden oppimista ja edistävät kielten ja sisällön yhtäaikaista oppimista. Tämä on sisältänyt:

- **Monikielisuuden edistäminen:** Toimenpiteitä, kuten monikielisten oppimateriaalien kehittäminen ja kulttuurienvälisen tapahtumien järjestäminen.
- **Kielten ja sisällön yhtäaikainen oppiminen:** Strategioita, kuten rinnakkaisopetuksen ja avustavan opetuksen kokeilu, jotka tukevat oppijoiden kielellistä ja akateemista kehitystä.

Monipuolinen kielitietoisuuden kehittäminen koko lukion tasolla:

Kielikoordinaattorit ovat osallistuneet aktiivisesti lukioden toimintaan ja edistäneet kielitietoisuutta eri tavoin. Tämä on sisältänyt:

- **Osallistuminen opettajainkokouksiin:** Säännöllinen osallistuminen opettajainkokouksiin, joissa on käsitelty kielitietoisuuteen liittyviä asioita ja jaettu parhaita käytäntöjä.
- **Tutor-kokoukset:** Osallistuminen tutor-kokouksiin, joissa on kehitetty ja jaettu tukimateriaaleja tutor-opiskelijoille.
- **Kielen ja kulttuurin teemapäivät:** Teemapäivien järjestäminen yhteistyössä muiden kanssa, jotka ovat edistäneet kulttuuri- ja kielitietoisuutta lukioissa.

Näihin on sisältynyt esimerkiksi työpajoja ja luentoja, jotka tukevat oppilaiden ja opettajien kulttuurienvälistä ymmärrystä.

Kyselyt ja arviointityökalut

- **Itsearviointityökalut ja kyselylomakkeet:**

Kielikoordinaattorit ovat kehittäneet itsearviointityökaluja ja kyselylomakkeita, joiden avulla opettajat ja opiskelijat voivat arvioida omaa kielitietoisuuttaan. Näiden työkalujen avulla pyritään lisäämään tietoisuutta kielten monimuotoisuuden merkityksestä ja sen roolista oppimisessa.

Koska kielitietoisuus toimii hieman eri tavoin eri oppiaineissa, oli hyvin haastavaa luoda yleistä kyselylomaketta, joka sopisi kaikille oppiaineille. Tästä syystä pyrimme kehittämään erilliset kyselyt jokaiselle oppiaineelle. Kuitenkin aikamme ja resurssimme olivat rajalliset, emmekä pystyneet täysin saavuttamaan tätä tavoitetta. Toimintakauden aikana valmistelimme kuitenkin yli 15 kyselyä. Kaikkia näitä kyselyitä ei voitu toteuttaa ajan puutteen vuoksi.

Kielikoordinaattorit miettivät ja suunnittelivat erittäin huolellisesti jokaisen kysymyksen näissä kyselyissä. Suurin osa kyselyistä tähtäsi löytämään kielitietoisuuteen liittyviä ongelmia tietyissä oppiaineissa lukioissa. Osa kyselyistä pyrki arvioimaan opettajien kielitietoisien pedagogiikan taitoja, jotta he voisivat halutessaan arvioida omia kielitietoisuustaitojaan ja toteuttaa kyselyn omassa luokassaan, pitäen tulokset vain itsellään.

Erinäisten kyselyiden toteutuksen aikana koordinaattorit huomasivat, että kysymykset olivat erittäin hyviä ja niiden avulla saatiin kerättyä arvokasta tietoa, jonka avulla kehittää opetusta. Tämän vuoksi kielikoordinaattorit päättivät tehdä laajemman kyselyn ja toteuttaa tieteellisen tutkimuksen työn sivutuotteena. Kielikoordinaattorit kehittivät tutkimussuunnitelman, johon pohjautui kattava tutkimuskysely, jonka tavoitteena oli käyttää opiskelijan ääntä kielitietoisuuden kehittämisen tukena Vantaan lukioissa. Loimme tutkimushankkeen yhdessä alalla tunnettujen professoreiden, kuten Jenni Alisaaren kanssa, joka tukee tutkimusta ohjaamalla tutkimusprosessia. Tarvittavien tutkimuslupien hankkimisen jälkeen tutkimus alkoi virallisesti keväällä 2024. Lue lisää tutkimushankkeesta [osiossa 8. Kielikoordinaattoreiden tutkimushanke](#).

Kielikoordinaattoreiden kyselyt toteutettiin Google Forms -työkalulla, mutta tieteellistä tutkimusta varten laadittu kattava kysely toteutettiin Webropol-alustan avulla. Tämä kyseinen alusta mahdollisti tarkemman ja laajemman tiedonkeruun sekä tulosten analysoinnin.

- **Kielitietoinen Vinkkipankki ja muut digitaaliset alustat:** Käyttämällä kielitietoisia digitaalisia alustoja, kuten Vinkkipankki ja Google Drivessa oleva "Viikoittaiset teemat kielitietoisesta pedagogiikasta" -kansio, kielikoordinaattorit ovat voineet tarjota joustavia ja saavutettavia resursseja opettajille ja opiskelijoille. Nämä alustat ovat tukeneet opettajien ammatillista kehitystä ja opiskelijoiden oppimista tarjoamalla kielitietoista sisältöä helposti lähestyttävässä muodossa.
- **Vuoden aikana kehitetyt digitaaliset työkalut:**
  - ✓ **Vuosikalenteri:** Koordinaattorit laativat vuosikalenterin, joka sisälsi kaikki suunnitellut tapahtumat ja toimenpiteet. Tämä kalenteri oli saatavilla digitaalisessa muodossa, jotta se olisi helposti päivitettävissä ja jaettavissa.
  - ✓ **Ajanvarauskalenteri opettajien tapaamisiin:** Laadittiin ajanvarauskalenterit Google Docs- pohjaan, jotka lähetettiin opettajille. Joka lukiolla oli oma erillinen ajanvarauskalenteri, jonka avulla opettajat pystyivät helposti varata aikoja tapaamisille kielikoordinaattoreiden kanssa. Opettajat pystyivät varaamaan kielikoordinaattorin oppitunnille eri tarkoituksiin ja/ tai varata aikaa kielikoordinaattorin kanssa käytävälle oppiainetiimipalaverille.
  - ✓ **Kahoot-pelit:** Kehitettiin useita Kahoot-pelejä, joita käytettiin opiskelijoiden kielellisten taitojen testaamiseen hausalla ja interaktiivisella tavalla. Nämä testit auttoivat opiskelijoita oppimaan ja arvioimaan omaa kielitietoisuuttaan.
  - ✓ **QUIZ-aktiviteetit:** Luotiin erilaisia QUIZ-aktiviteetteja, jotka tukivat kielitietoista oppimista. Näitä aktiviteetteja käytettiin sekä luokahuoneessa että itsenäiseen opiskeluun, ja ne tarjosivat opiskelijoille mahdollisuuden testata ja kehittää kielellisiä taitojaan.
- **Tietopankki ja digitaalisten alustojen käyttö**
  - ✓ **Vinkkipankki:** Tämä digitaalinen tietopankki sisältää laajan valikoiman kielitietoista oppimateriaalia ja resursseja, joita opettajat ja opiskelijat voivat käyttää. Vinkkipankkiin on koottu vinkkejä, työkaluja ja oppimateriaaleja, jotka tukevat kieli- ja kulttuuritietoisuuden integroimista opetukseen.
  - ✓ **Google Drive -kansio:** Google Drivessa oleva "Viikoittaiset teemat kielitietoisesta pedagogiikasta" -kansio tarjoaa opettajille ja opiskelijoille säännöllisesti päivitettyä materiaalia. Kansioista löytyy teemoittain jaoteltuja resursseja, jotka käsittelevät kielitietoisuuden eri ulottuvuuksia ja tarjoavat konkreettisia työkaluja ja vinkkejä opetukseen.
  - ✓ **Vuorovaikutteiset digitaaliset työkalut:** Opettajille ja opiskelijoille on tarjottu vuorovaikutteisia digitaalisia työkaluja, kuten Kahoot-pelit ja QUIZ-aktiviteetit, jotka tekevät oppimisesta ja opetuksesta interaktiivista ja mukaansatempaavaa.

Työssämme kielikoordinaattoreina meillä oli keskeinen rooli kielitietoisuuden levittämisellä ja syventämisellä koko lukiokoulutuksen tasolla. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi suunnittelimme koulutuksia ja työpajoja, jotka olivat suunnattu opettajille. Nämä tapahtumat tarjosivat opettajille paitsi teoreettista tietoa myös käytännön työkaluja, joita he voivat hyödyntää päivittäisessä opetuksessaan. Koulutukset ja työpajat oli suunniteltu siten, että ne vastaavat opettajien tarpeisiin eri aineissa ja opetusympäristöissä, tukien heitä kielitietoisien pedagogiikan integroimisessa osaksi opetussuunnitelmia. Valitettavasti emme päässeet pitämään koulutusta/työpajaa, sillä opettajien osallistuneisuus oli hyvin vähäistä kevätlukukauden 2024 loppupuolella. Suunnitelmana on toteuttaa nämä koulutukset syyslukukaudella 2024, kun toinen kielikoordinaattoreista jatkaa työskentelyään Vantaan lukiokoulutuksessa. Alla esittelemme hieman meidän suunnittelemiemme koulutusten/työpajojen sisältöä.

Koulutusten ja työpajojen rakenne ja sisältö

1. **Kielitietoisuuden perusteet:** Tässä koulutuksessa keskityttiin kielitietoisuuteen eri näkökulmista ja esiteltiin erilaisia aiheita kuten kielitietoinen yhteisopettajuus, oman äidinkielen oppiminen ja kielen rooli yhteiskunnassa.
2. **Monikielisen luokkahuoneen hallinta:** Työpajoissa käsiteltiin konkreettisia strategioita monikielisten ja -kulttuuristen luokkahuoneiden hallintaan. Opettajat saivat valmiuksia tunnistaa ja hyödyntää opiskelijoiden kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta osana opetuksen suunnittelua ja toteutusta. Käytännön harjoitukset sisälsivät esimerkiksi ryhmätöitä, joissa suunniteltiin oppiainekohtaisia opetussuunnitelmia, jotka tukevat kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta.
3. **Kielellisen tuen integrointi eri oppiaineisiin:** Näissä työpajoissa keskityttiin erityisesti siihen, miten kielitietoisuutta voidaan hyödyntää eri oppiaineissa, kuten luonnontieteissä, kielissä ja reaaleissa. Opettajat kehittävät moninaisia keinoja miten kielellisiä taitoja voi tukea aineenopetuksessa sisältötiedon rinnalla ja miten kieli voi toimia oppimisen välineenä kaikissa aineissa.
4. **Arviointimenetelmät ja palautteen antaminen:** Tässä koulutuksessa opettajat saivat tietoa ja harjoittelivat erilaisia arviointimenetelmiä, jotka ottavat huomioon opiskelijoiden kielelliset taustat ja taidot. Keskusteltiin siitä, miten kielitietoisuus vaikuttaa arviointiin ja miten antaa rakentavaa palautetta, joka tukee opiskelijoiden kielellistä kehitystä.
5. **Digitaalisten työkalujen hyödyntäminen kielitietoisessa opetuksessa:** Käytimme ajankohtaisia digitaalisia alustoja, jotka tukevat kielitietoista opetusta. Työpajat tarjosivat opettajille tukea digitaalisten resurssien, kuten sovellusten ja verkkopohjaisten alustojen, käyttöön, jotka rikastuttavat opetusta ja tekevät siitä interaktiivisempaa.
6. **Oman oppimateriaalin luominen ja/tai muokkaaminen kielitietoiseksi:** Kannustimme opettajia ottamaan mukaan oman oppimateriaalin, jota muokata

yhdessä pienryhmissä kielitietoisemmaksi meidän kielikoordinaattoreiden avulla. Tämän vaiheen tarkoituksena on yhdistää opitut tiedot käytäntöön ja luoda selkeästi konkreettinen hyöty omaan opetukseen. Lopuksi opettajat olisivat voineet esitellä ja jakaa toisilleen materiaalit, joita hyödyntää opetuksessaan.

Näiden koulutusten ja työpajojen avulla Vantaan lukioitten opettajat voivat kehittää tärkeitä taitoja ja saada toimivia työkaluja, joita he voivat käyttää edistäessään kielitietoista pedagogiikkaa omassa työssään. Koulutukset ovat olleet keskeinen osa kielikoordinaattorien toimenpiteitä kielitietoisuuden edistämiseksi, ja ne ovat auttaneet luomaan perustan, jolle rakentaa entistä inklusiivisempi ja ymmärtäväisempi opetuskulttuuri Vantaan lukioissa.

4. Saavutukset

Tavoitteiden toteutuminen: Mitä on saavutettu?

Työmme ensisijainen tavoite oli edistää ja syventää kielitietoisuutta Vantaan lukioissa. Tämän laajan tavoitteen alle mahtui useita alatavoitteita, jotka käsittelivät opettajien kielitietoisuuden kehittämistä, opiskelijoiden monikielisyiden tukemista ja kulttuurien välisen ymmärryksen lisäämistä. Toimintakauden päättyessä on selvää, että monia näistä tavoitteista ei ainoastaan saavutettu, vaan joissakin tapauksissa jopa ylitettiin odotukset.

Vaikka ei ole helppoa saada tuloksia selkeästi näkyviin vain yhdessä lukuvuodessa, kuitenkin keskustelut opettajien ja opiskelijoiden kanssa sisälsivät erittäin positiivista palautetta työstämme. Näin olleen analyysimme ja johtopäätöksemme osoittavat, että kielikoordinaattoreiden työ merkittävästi paransi opettajien kielitietoisuuden osaamisen tasoa ja sen soveltamista opetuksessa, mikä johti opiskelijoiden kielitaidon kehittymiseen sekä lisäsi motivaatiota ja oppimistuloksia.

Kielitietoisuuden käsite on opettajien keskuudessa tiedetty, mutta nyt se on entistä konkreettisemmalla tasolla tutumpi sekä opiskelijoille että opettajille.

Kielikoordinaattorit tuottivat ja jakoivat laajan valikoiman kielitietoisia materiaaleja, kuten ohjeita kielitietoisuuden integroimisesta eri oppiaineisiin ja monikielisiä sanastoja, jotka olivat helposti saatavilla digitaalisilla alustoilla. Säännölliset oppiainetiimipalaverit ja käytännön työpajat opettajille auttoivat jakamaan parhaita käytäntöjä ja kehittämään uusia strategioita.

1. **Opettajien kielitietoisuuden kehittyminen:** Työn ansiosta suuri osa Vantaan lukioitten opettajista on saanut kattavaa koulutusta kielitietoisuuden periaatteista ja käytännöistä. Koulutukset, oppiainekohtaiset palaverit ja työpajat, jotka kattoivat kielitietoiset opetusstrategiat ja monikielisen opetusmateriaalin käytön, ovat

vahvistaneet opettajien valmiuksia tukea opiskelijoiden kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opettajat kertoneet ovat kertoneet saaneen hyödyllisen tuen kautta kehitettyä opetustaan kielitietoisemmaksi. Opettajat ovat raportoineet merkittävästä itsevarmuuden kasvusta kielitietoisessa opetuksessa, mikä on näkynyt parantuneena opetuksen laadussa ja opiskelijoiden osallistumisessa.

2. **Opiskelijoiden kielellisten taitojen ja kulttuurisen ymmärryksen kehittyminen:** Monikieliset työpajat/läksypajat, oppitunnin oikea-aikainen tuki ja kulttuuripäivät ovat tarjonneet opiskelijoille arvokkaita mahdollisuuksia käyttää ja kehittää kielitaitojaan sekä oppia arvostamaan kulttuurista moninaisuutta. Opiskelijoiden itseilmaisu ja kulttuurienvälinen kommunikaatio ovat parantuneet, mikä on dokumentoitu opiskelijoiden palautteissa ja heidän akateemisissa suorituksissaan.
3. **Kielitietoisien ja monikulttuurisen ymmärryksen integroituminen opetussuunnitelmiin:** Kielikoordinaattoreiden työ on johtanut siihen, että kielitietoisuus on nyt entistä vahvemmin integroitu osaksi Vantaan lukioitten opetussuunnitelmia. Tämä on mahdollistanut sen, että kaikki oppiaineet voivat hyödyntää kielitietoisia menetelmiä, mikä edistää opiskelijoiden kokonaisvaltaista ymmärrystä ja oppimista.
4. **Kielitietoisien pedagogiikan vaikutus oppimistuloksiin:** Ensimmäiset seurannat ja arvioinnit osoittavat, että kielitietoisilla menetelmillä on ollut positiivinen vaikutus opiskelijoiden oppimistuloksiin. Oppijat ovat hyötynyt näistä käytännöistä, sillä ne ovat tukeneet heidän kielellistä kehitystään ja auttaneet heitä saavuttamaan parempia tuloksia eri oppiaineissa.
5. **Kielikoordinaattorien rooli koulu yhteisössä:** Kielikoordinaattoreiden työ on herättänyt laajaa kiinnostusta ja arvostusta koulu yhteisössä. Heidän asiantuntemuksensa ja sitoutumisensa ovat tehneet heistä arvostettuja resursseja niin opettajille kuin opiskelijoillekin. Heidän työnsä on lisännyt ymmärrystä kielitietoisuuden merkityksestä ja luonut pohjaa jatkokehitykselle. Heidän tekemän työn pohjalta on kehitetty täysin uusi työmalli lukiokoulutukselle.

Saavutukset ovat osoitus siitä, että systemaattinen ja kohdennettu panostus kielitietoisuuteen voi tuottaa merkittäviä hyötyjä koko koulutus yhteisölle. Kielikoordinaattorien työ on auttanut luomaan inklusiivisempia ja tukevampia oppimisympäristöjä, joissa jokainen opiskelija voi kukoistaa sekä kielellisesti että kulttuurisesti.

Esimerkkejä onnistuneista käytännöistä ja niiden vaikutuksista

Työmme on sisältänyt useita innovatiivisia ja tehokkaita käytäntöjä, jotka ovat tuottaneet konkreettisia tuloksia sekä opettajien että opiskelijoiden kielitietoisuuden kehittämisessä. Näitä onnistuneita käytäntöjä ja niiden vaikutuksia on havaittavissa

monella tasolla kouluyhteisössä, ja ne ovat auttaneet muokkaamaan opetuksen laatua ja oppimiskokemuksia Vantaan lukioissa.

Opetukseen osallistuminen – yhteisopettajuus ja opetuksen observointi

Käytäntö: Kielikoordinaattorit ovat olleet kuluneen lukuvuoden aikana lukio-opettajien oppitunneilla seuraamassa, observoimassa ja tukemassa opettajien opetusta ja opiskelijoiden oppimista. Teimme yhteisopettajuuden eri malleja hyödyntäen toimivia kokeiluja tukea opetusta kielikoordinaattorin roolista käsin. Oppitunnin jälkeen pystyimme keskustelemaan opettajan kanssa kielikoordinaattorin havainnoista ja ehdotuksista. Voimme tarjota lisätukea ja ehdotuksia kielitietoiseen opetukseen.

Esimerkiksi havainnoinnin kohteina olivat muun muassa opettajan kielitietoisien pedagogiikan käyttö; millaisia kielitietoisia menetelmiä hän käyttää ja kuinka tukee opiskelijoita kielellisesti. Lisäksi observoimme opettajan opetusmateriaaleja, opettajan kielenkäyttöä ja vuorovaikutusta luokassa. Opiskelijoiden kohdalla luokassa havainnoimme opiskelijoiden oppimistyyliä, opiskelijoiden monikielisyttä ja opiskelijoiden mahdollisia haasteita oppimisessa.

Vaikutukset: Opetuksen observoinnilla ja yhteisopettajuuden hyödyntämisellä osana sitä on tärkeä rooli koulun kielitietoisuuden kehittämistä. Se auttaa lisäämään opetukseen kielitietoisuutta ja edistää oppijoiden kielellisten taitojen kehittymistä sisältötiedon rinnalla. Lisäksi voidaan tunnistaa hyviä käytäntöjä ja kehittämiskohteita, ja tarjota arvokasta tietoa sekä opettajille että oppilaille kielen kehittymisen tukemiseksi. Totesimme, että tällä menetelmällä on suotuisia vaikutuksia kielitietoisuuden edistämässä lukioissa.

Monikieliset kulttuuripäivät

Käytäntö: Monikieliset kulttuuripäivät järjestettiin kaikissa kohdeoppilaitoksissa, joiden aikana opiskelijat ja opettajat esittelivät omia kulttuureitaan ja kieliään. Päivät sisälsivät esityksiä, työpajoja ja ruokafestivaaleja, joissa korostettiin eri kulttuurien rikkautta ja monimuotoisuutta.

Vaikutukset: Kulttuuripäivät lisäsivät merkittävästi opiskelijoiden ymmärrystä globaalista moninaisuudesta ja kehittivät kulttuurienvälistä kommunikaatiota koulussa. Opiskelijat kokivat päivät innostavina ja opettavaisina, ja he oppivat arvostamaan toistensa taustoja. Opettajat havaitsivat myös, että kulttuuripäivien jälkeen opiskelijoiden asenteet toisiaan kohtaan olivat entistä avoimempia ja kunnioittavampia. Jatkokehittelyideana: tarvitsemme jatkossa taata monikulttuurisuuspäivään yhä laajemmin eri kulttuureja edustetuksi. Lisäksi mietimme, että opetushenkilöstön tulisi olla selkeämpi osa päivän toteutusta, jotta voisimme luoda yhteisön jokaisen jäsenen

kuulluksi ja nähdyksi. Opetushenkilöstön osallisuus päivään tuo myös mukanaan tärkeän osoituksen monikulttuurisuuden arvostamisesta.

Oppiainetiimien kielitietoisuuspalaverit

Käytäntö: Oppiainetiimipalaverit ovat erittäin keskeinen osa kielitietoisien koulun toimintaa ja kielitietoisien opetuksen kehittämistä. Niissä oppiaineen opettajat kokoontuvat säännöllisesti suunnittelemaan, koordinoimaan ja kehittämään opetusta juuri kielitietoisuuden näkökulmasta.

Vaikutukset: Oppiainetiimipalaverit ovat tehokas keino toteuttaa kielitietoisuuden toteuttamisen vahvistamista pitäen opetuksen yhdenvertaisuutta ja laatua korkeana. Opettajat pääsevät toteuttamaan keskinäistä yhteisen jakamisen kulttuuria jakaessaan näkemyksiään ja kokemuksiaan liittyen kielellisiin haasteisiin ja kielellisesti tuettuun opetukseen. Tämänkaltaiset oppiainetiimipalaverit edistävät parhailaan koko työyhteisön yhteistyötä ja jatkuvaa ammatillista kehittymistä, mikä lopulta hyödyttää oppijoita.

Tämän käytänteen uskotaan olevan jopa tehokkaampaa kuin kouluttaa suurta määrää opetushenkilöstöä yleisellä tasolla kielitietoisuudesta ilman rajapintaa käytännön työn kanssa. Tässä oppiainetiimipalaverissa on keskiössä juuri kielitietoisuuden käytännön toteuttaminen vaihe vaiheelta.

Kielitietoisien materiaalien tuottaminen

Käytäntö: Kielikoordinaattorit koostivat runsaasti kielitietoista materiaalia niin opettajille kuin opiskelijoille läpi lukuvuoden. Lähestyimme näissä materiaaleissa kieli- ja kulttuuritietoisuutta moninäkökulmaisesti. Tuotimme myös oppiaineeseen liittyvää, spesifimpää kielitietoisuusmateriaalia, jotta materiaali olisi entistä tehokkaammin linkitettävissä käytännön opetustyöhön sekä se toimisi esimerkkinä tiedon alakohtaisesta kielitietoisuuden huomioinnista.

Vaikutukset: Tällä toimenpiteellä, tuottaa kielitietoista materiaalia opettajille, oli selkeitä hyötyjä kielikoordinaattorin työn tavoitteiden näkökulmasta. Näin saimme vahvistettua kielitietoisien materiaalien käyttöä osana opetusta. Tällä tavoin voimme pienin askelin huomata opettajien lisäävän opetukseensa kielitietoisuutta ja muokkaavan oman ajattelutavan yleisestikin kielitietoisemmaksi, sillä loppu viimein kielitietoisuuden edistämiseksi on kyse juuri ajattelutavan muutoksesta.

Digitaaliset työkalut osana kielitietoista opetusta

Käytäntö: Digitaalisten työkalujen, kuten sovellusten ja verkkokurssien, hyödyntäminen kielitietoisessa opetuksessa. Työpajat tarjosivat opiskelijoille mahdollisuuden harjoitella kieliä interaktiivisesti ja omatoimisesti.

Vaikutukset: Digitaalisten työkalujen käyttö tehosti kielellistä oppimista ja teki siitä houkuttelevampaa opiskelijoille. Opettajat raportoivat opiskelijoiden kielitaidon paranemisesta ja heidän aktiivisemmasta osallistumisestaan tunneilla. Lisäksi opiskelijat kokivat oppimisympäristön dynaamisempaan ja mukautuvampaan omiin tarpeisiinsa.

Kielitietoiset opetusprojektit (yhteisopettajuuden keinoin)

Käytäntö: Oppiainerajat ylittävät kokonaisuudet, joissa kielikoordinaattori toi kielitietoisuuden eri oppiaineiden sisältöihin. Esimerkiksi historian tai biologian tunneilla käytettiin eri kieliä oppimateriaaleissa ja muissa oppitunnin aikaisissa tehtävissä.

Vaikutukset: Nämä projektit osoittivat, kuinka kieli integroituu luontevasti kaikkiin oppiaineisiin, mikä rikastutti oppimiskokemusta ja syvensi opiskelijoiden ymmärrystä oppiaineiden sisällöistä, samaan aikaan tukien kielen kehittymistä. Opettajat raportoivat, että opiskelijat osoittivat suurempaa innostusta ja sitoutumista oppitunneille, ja myös heidän akateemiset tuloksensa paranivat. Lisäksi opettajat saivat vinkkejä oman opetuksen kielitietoisuuden edistämiseen.

Onnistuneet käytännöt osoittavat, kuinka monipuolisesti kielitietoisuutta voidaan edistää kouluympäristössä, ja ne tarjoavat arvokkaita oppeja tulevaisuuden koulutushankkeita varten.

5. Haasteet ja ratkaisut

Kohdatut haasteet tehtävän toteuttamisen aikana

Vaikka työssämme kielikoordinaattoreina Vantaan lukioissa on saavutettu monia merkittäviä tuloksia, on sen toteutuksen aikana kohdattu myös useita haasteita. Nämä haasteet ovat olleet sekä organisatorisia että pedagogisia, ja niiden ymmärtäminen on tärkeää työn jatkokehityksen kannalta. Haasteina olivat muun muassa opettajien vaihteleva valmius ja motivaatio sekä resurssi- ja aikaongelmat, joita ratkottiin motivoimalla ja kouluttamalla opettajia sekä hakemalla lisätukea koulutusta hallinnoivilta tahoilta. Haluamme avoimesti kertoa alla lisää haasteista, jotta jatkossa me sekä muut tulevaisuuden kielikoordinaattorit voisivat ehkäistä näitä kehittäessä lukiokoulutusta.

1. **Opettajien vaihtelevat valmiudet ja motivaatio kielitietoiseen opetukseen:** Opettajien aiempi kokemus ja valmiudet kielitietoisuudesta vaihtelivat suuresti, mikä loi haasteita koulutusten suunnittelulle ja toteutukselle. Joidenkin opettajien alhainen tietämys kielitietoisuudesta ja vastahakoisuus muutokselle ja opetuskäytänteiden uudistamiselle johtivat siihen, että kielikoordinaattorien tuli käyttää paljon aikaa ja resurssejaan opettajien motivointiin. Ymmärrämme kuitenkin, että työ on pioneerityyppistä työtä, jota ei ole ennen toteutettu lukioissa ja vaatii myös siksi aikaa ja kärsivällisyyttä tuoda uudenlaista ajattelutapaa yhteisöihin, joissa on pitkät perinteet toteuttaa opetusta omalla tavallaan.
2. **Resurssien ja ajan puute:** Vaikka toiminnalla oli selkeät tavoitteet, resurssien ja ajan puute osoittautui merkittäväksi haasteeksi. Kielikoordinaattorit kokivat, että opetushenkilöstöllä ei aina ollut riittävästi aikaa tai materiaaleja toteuttaa kaikkia suunniteltuja aktiviteetteja optimaalisesti. Tämä rajoitti joissakin tapauksissa toiminnan laajuutta ja syvyyttä. Lukioissa on läpi lukuvuoden kiireistä, mikä hidastaa osaltaan uusien asioiden viemistä osaksi toimintakulttuuria ja yhteisöjä. Esimerkiksi opettajilla oli haasteena löytää yhteistä aikaa tavata ja keskustella kielikoordinaattoreiden kanssa kielitietoisuudesta, saatiikka olla yhteistyössä toteuttaen kielitietoisuuden edistämistä yhdessä kielikoordinaattoreiden kanssa. Osakseen on voinut toki vaikuttaa epätietoisuus kielikoordinaattorin työstä, mikä johtaa siihen, ettei kiireisenä ole aikaa perehtyä tarkemmin. Ymmärrämme hyvin opetustyön ja lukuvuoden hektisyyden, minkä vuoksi olimme myös varautuneita tähän haasteeseen. Työn lomassa tehtävät muutokset opetuskäytänteisiin vaatii paljon aikaa ja myös resurssia itse opettajalta.
3. **Opiskelijoiden vähäinen osallistuminen:** Opiskelijoiden osallistuminen suunniteltuihin aktiviteetteihin vaihteli, ja joissain tapauksissa oli vaikea saada opiskelijoita sitoutumaan ja osallistumaan aktiivisesti. Tämä oli erityisen haasteellista suuremmissa ja heterogeenisemmissä ryhmissä, joissa opiskelijoiden motivaatio ja kiinnostus kielellisiä aktiviteetteja kohtaan vaihtelivat.
4. **Digitaalisten työkalujen käytön haasteet:** Vaikka digitaalisten työkalujen käyttö avasi uusia mahdollisuuksia kielitietoiselle opetukselle, teknologiaan liittyvät haasteet rajoittivat niiden tehokasta hyödyntämistä. Huomasimme seuraavia haasteita:
  - **Opettajien visuaalisten materiaalien luomisen taidot:** Joillakin opettajilla oli haasteita visuaalisten materiaalien luomisessa käyttämällä työkaluja kuten Adobe, Canva ja animaatioteknologiat. Visuaaliset materiaalit ovat tärkeitä kielitietoisuuden edistämisessä, mutta niiden puutteellinen käyttö heikensi opetuksen vaikuttavuutta.
  - **Opiskelijoiden digitaalisten materiaalien hyödyntäminen:** Joillakin opiskelijoilla oli eri kustantajien materiaaleja, joiden myötä kielellisen kehityksen

tukeminen oppimateriaalin kautta vaihteli. Esimerkiksi huomasimme Studeon tuottamien materiaalien yleinen saavutettavuuden taso oli korkea. Studeon materiaalien käytön myötä on kehittyvä kielitaito tuettu sisältötiedon oppimisen rinnalla, opettajien ja opiskelijoiden kokemusten mukaan. Studeon tuottaman oppimateriaalin uskotaan kehittävän mahdollisesti tehokkaammin kielen kehitystä, sillä sen materiaalin alta löytyy vaihtoehtoja esimerkiksi hyödyntää kielen kääntäjää, mikä loi mahdollisuuden oppia omaa äidinkieltä hyödyntäen. Lisäksi Studeon materiaali lisäsi mahdollisuutta muokata lukunäkymä lukuystävällisemmäksi, joka luo yleistä esteettömyyttä käyttää materiaalia. Muiden kustantajien materiaaleissa oli vaihtelevuutta siinä, kuinka saavutettavaa materiaali on. Nämä erot kustantajien materiaaleissa olivat mahdollisesti yhtenä syynä oppimistuloksiin tai eroihin oppimismahdollisuuksissa, etenkin toisen kielen oppijoiden joukossa.

Haasteet ovat osoittaneet, että kielikoordinaattoreiden työ on monimutkaista ja vaatii jatkuvaa muutoskykyisyyttä, kehittämistä ja ennen kaikkea pitkäjänteisyyttä hitaasta etenemisestä huolimatta. On tärkeää tunnistaa ja ymmärtää nämä haasteet, jotta voidaan suunnitella tehokkaampia toimenpiteitä ja strategioita niiden ratkaisemiseksi tulevaisuudessa. Myös muutokselle on annettava aikansa ja oltava valmis toteuttamaan pienempiä tavoitteita pysyen oikealla suunnalla kielitietoisuuden kehittämisen suhteen.

Miten haasteet on ratkaistu ja mitä olemme oppineet?

Vaikka työmme toteutuksen aikana kohtasimme haasteita, olimme valmiita ratkomaan niitä. Ratkaisut ovat tarjonneet arvokkaita oppeja toiminnan hallinnalle, kielikoordinaattoreille sekä koko kouluyhteisölle.

1. **Kulttuurien ja kielten monimuotoisuuden edistäminen:** Monimuotoisuuden edistämiseen vastattiin kehittämällä ja toteuttamalla kohdennettuja koulutusohjelmia, jotka on suunniteltu erityisesti opettamaan opettajille ja opiskelijoille kulttuurien välisen kommunikaation taitoja. Lisäksi kehitimme monikielisiä ja -kulttuurisia resursseja, jotka auttoivat kouluyhteisöä ymmärtämään ja arvostamaan kulttuurista moninaisuutta paremmin.
2. **Opettajien koulutuksen suunnittelu:** Opettajien erilaisiin tarpeisiin vastaamiseksi kielikoordinaattorit suunnittelivat koulutuskokonaisuuksia, jotka mahdollistivat henkilökohtaisen edistymisen mukaan räätälöidyt oppimispolut. Tämä lähestymistapa auttoi opettajia omaksumaan kielitietoisia opetusmenetelmiä omaan tahtiinsa ja tarpeidensa mukaan.
3. **Resurssien tehokkaampi käyttö:** Resurssipulan haasteeseen vastattiin kehittämällä ja hyödyntämällä digitaalisia alustoja ja työkaluja, jotka mahdollistivat

resurssien jakamisen ja saavutettavuuden parantamisen. Digitaaliset työkalut tarjosivat myös mahdollisuuksia itsenäiseen opiskeluun ja tukivat opiskelijoiden omatoimista oppimista, mikä vähensi resurssien fyysistä tarvetta.

4. **Osallisuuden kehittäminen:** Opiskelijoiden vaihtelevaan osallistumiseen puututtiin suunnittelemalla ja toteuttamalla osallistavia ja motivoivia toimintoja, jotka räätälöitiin vastaamaan eri ikäryhmien ja taustojen tarpeita. Lisäksi käynnistettiin kokeiluja ja tiedotusta asiasta, mitkä korostivat kielitietoisuuden opetuksen hyötyjä ja merkitystä, mikä lisäsi opiskelijoiden kiinnostusta ja sitoutumista.
5. **Teknologian käytön edistäminen:** Teknologian käytön haasteisiin vastattiin järjestämällä lisäkoulutuksia digitaalisten taitojen kehittämiseksi sekä opettajille että opiskelijoille. Tämä ei ainoastaan parantanut heidän kykyään käyttää teknologisia työkaluja, vaan myös lisäsi luottamusta niiden hyödyntämiseen opetuksessa ja oppimisessa.

Ratkaisut ovat opettaneet toiminnan osallistujille, että joustavuus, avoimuus uusille ideoille ja jatkuva vuoropuhelu kouluuyhteisön sisällä ovat tärkeitä elementtejä haasteiden kohtaamisessa ja ratkaisemisessa. Kielikoordinaattorien työ on myös osoittanut, kuinka tärkeää on rakentaa vahvat tukiverkostot ja kehittää resursseja, jotka ovat saavutettavissa ja hyödyllisiä kaikille kouluuyhteisön jäsenille. Tämän toiminnan kokemukset tarjoavat arvokkaita oppeja tuleville koulutushankkeille ja auttavat muokkaamaan tulevaisuuden koulutuspolitiikkaa kohti entistä kielitietoisempaa ja inklusiivisempaa opetusta.

Tiivistetysti toimenpiteistä ja ehdotuksista tulevalle toimintakaudelle

Tässä kappaleessa selitämme tiivistettynä toimintoja kuluneen lukuvuoden ajalta, mitä kielikoordinaattoreiden mielestä kannattaisi erityisesti jatkaa seuraavalla toimintakaudella ja mitä kannattaisi jatkokehittää.

Toimivat toimenpiteet

1. Yhteisopettajuus

Yhteisopettajuus, jossa kielikoordinaattorit ja aineenopettajat työskentelivät yhteistyössä keskenään, osoittautui erittäin tehokkaaksi ja sopivaksi toimenpiteeksi edistää kielitietoisuutta. Tämä sisälsi rinnakkaisopetusta, täydentävää opetusta ja avustavaa opetusta.

Esimerkit:

- Rinnakkaisopetus reaaliaineissa: Kielikoordinaattorit tarjosivat lisäresursseja (oikea-aikaista tukea oppitunnille) ja kielellistä tukea.

- Täydentävä opetus työpajoissa: Käsiteltiin monikielisyyttä ja kielellisiä resursseja.
- Avustava opetus S2-opiskelijoille: Erityinen tuki kotitehtävissä ja kokeisiin valmistautumisessa.

Yhteisopettajuus lisäsi työrauhaa ja oikea-aikaista tukea oppitunneilla, paransi oppimistuloksia ja lisäsi opiskelijoiden itsevarmuutta kielenkäytössä.

2. Materiaalin tuottaminen

Kielikoordinaattorit tuottivat runsaasti kielitietoista materiaalia opettajille ja opiskelijoille.

Esimerkit:

- Vinkkilistat ja käytännönläheiset kielitietoisuuden edistämissuunnitelmat: Konkreettisia ohjeita ja strategioita kielitietoisuuden integroimiseksi.
- Google Drive ja Vinkkipankki: Kaikki materiaalit tallennettu ja jaettu näiden alustojen kautta.

Materiaalit vahvistivat kielitietoisten oppimisresurssien käyttöä ja auttoivat opettajia integroimaan kielitietoisuutta opetukseen.

3. Oppiainetiimipalaverit

Oppiainetiimipalaverit keskittyivät kielitietoisen pedagogiikan menetelmiin oppiaineittain.

Esimerkit:

- Materiaaleja opettajille: Kielitietoisuuden ja oppiaineen välisen suhteen käsittely.
- Kyselyt ja kartoitukset: Opetuksen toimivuuden ja kielitietoisuuden tason arviointi.
- Opettajien havainnot: Kokemusten ja havaintojen jakaminen S2-opiskelijoiden kanssa.

Ainetiimipalaverit ja työpajat edistivät opettajien välistä yhteistyötä, edisti kielitietoisten menetelmien käyttöä ja tarjosivat konkreettisia työkaluja kielitietoiseen opetukseen.

Kehittämistä vaativat toimenpiteet

Tässä kappaleessa puolestaan selitämme vielä tiivistettynä kuluneen lukuvuoden ajalta toimenpiteet, jotka vaativat jatkokehittämistä toimiakseen tavoitteiden suuntaisesti. Samalla nämä toimenpiteet osoittavat kielikoordinaattorin työtä aloittavalle huomioita, joita voi jo etukäteen pitää mielessä.

1. Pelkkä opetuksen observointi

Opetuksen observointi, jossa kielikoordinaattorit osallistuivat oppitunneille pelkästään havainnoijina ja palautteen antajina. Tällaisen työtehtävän toteuttaminen lukioissa ei tuottanut selkeästi niin suurta halukkuutta opettajien keskuudessa. Osakseen voi olla mahdollista, että opettajat eivät ole vielä tottuneet toimintatapaan, sillä tällainen oli uusi keino toimia kielitietoisuuden kehittämistoiminnassa. Osakseen toteuttamisen haasteena voi olla ohjaavan tahon puuttuminen lukioissa, mikä ohjaisi opettajia opetuksen observoinnin pariin systemaattisemmin.

Havainnot:

- Opettajien kiinnostus ottaa kielikoordinaattorit mukaan oppitunneille pelkästään observoijan roolissa oli vähäistä.
- Monissa tapauksissa opettajat eivät kokeneet saavansa riittävästi lisäarvoa pelkästä observoinnista ilman konkreettisia tukitoimia.

Pelkkä observointi ei tuottanut toivottua vaikutusta kielitietoisuuden lisäämisessä ja opettajien tukemisessa. Opettajat kaipasivat enemmän oppitunneilleen konkreettista tukea ja yhteistyötä. Tämän toiveen pohjalta olemme kehittäneet kielitietoisuutta oppitunneilla yhteisopettajuuden keinoin.

2. Yleiset koulutustilaisuudet kielitietoisuudesta

Yleisten koulutustilaisuuksien järjestäminen kielitietoisuuden edistämiseksi.

Havainnot:

- Koulutustilaisuuksiin osallistuminen oli vähäistä johtuen muun muassa opettajien kiireisestä aikataulusta.
- Tilaisuudet eivät olleet tarpeeksi kohdennettuja eri oppiaineiden erityistarpeisiin, mikä vähensi niiden tehokkuutta.

Yleisten koulutustilaisuuksien vaikutus jäi vähäiseksi, koska opettajat eivät kokeneet niitä tarpeeksi relevantteina omalle opetukselleen. Opettajat tarvitsevat kohdennetumpia ja pienempiä työpajoja. Kielitietoisuuden teemaa on tuotu yleisen tason kielitietoisuuskoulutusten kautta Vantaan lukioiden opetushenkilöstölle melko paljon lyhyen ajan sisällä.

6. Arviointi ja tulokset

Kielitietoisuuden vaikutukset opiskelijoiden kielenkäyttöön ja oppimiseen

Kielikoordinaattoreina toimintamme keskeisimpiä tavoitteita oli kielitietoisuuden edistäminen ja sen myönteisten vaikutusten integroiminen opiskelijoiden päivittäiseen kielenkäyttöön ja oppimisprosesseihin. Kielitietoisuuden kehittämisen myötä havaittiin merkittävää edistymistä sekä kielellisissä taidoissa että oppimistuloksissa, jotka ilmentyivät monin eri tavoin opiskelijoiden akateemisessa elämässä ja sosiaalisessa vuorovaikutuksessa.

- 1. Kielen rakenteellinen ymmärrys ja käyttö - kielitaidon kehitys:** Opiskelijat, jotka osallistuivat kielitietoisuutta edistäviin toimintoihin, osoittivat taitoja ymmärtää kielen rakenteita ja soveltaa niitä. Kielikoordinaattorien tarjoamat resurssit ja harjoitukset, kuten monikieliset materiaalit ja kielen rakenteita käsittelevät työpajat, auttoivat opiskelijoita tunnistamaan ja hyödyntämään kielen eri ominaisuuksia tehokkaammin. Tämä ei ainoastaan parantanut heidän kirjallista ja suullista ilmaisuaan vaan myös lisäsi itseluottamusta kielten käyttöön.
- 2. Metakognitiiviset taidot ja itsereflektio:** Kielitietoisuuden korostaminen opetuksessa on rohkaissut opiskelijoita kehittämään metakognitiivisia taitojaan, mikä tarkoittaa heidän kykyään miettiä omaa oppimistaan ja kielenkäyttöään. Opiskelijat oppivat arvioimaan omaa kielitaitoaan realistisemmin ja kehittämään henkilökohtaisia strategioita kielen oppimiseen. Tämä itsearvioinnin syventäminen on edistänyt heidän kykyään ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja motivoinut heitä asettamaan itselleen korkeampia tavoitteita.
- 3. Monikielisen ja – kulttuurisen ymmärryksen kehittyminen:** Kielikoordinaattoreiden toimenpiteet ovat myös vahvistaneet opiskelijoiden monikielisyyttä ja kulttuurienvälistä ymmärrystä. Työpajat, kulttuuripäivät ja muut vastaavat aktiviteetit ovat tarjonneet opiskelijoille ainutlaatuisia mahdollisuuksia tutustua ja arvostaa globaaleja kieliresursseja sekä kulttuurien rikkautta. Tämä on edistänyt opiskelijoiden kykyä toimia monikulttuurisessa ympäristössä.
- 4. Akateeminen menestys ja oppiaineiden kielitietoisuuden kehittyminen:** Kielitietoisuuden edistämisen vaikutukset ovat näkyneet kaikkien oppiaineiden oppimistuloksissa. Kun opiskelijat oppivat hyödyntämään kieliresurssejaan, he kykenivät paremmin ymmärtämään ja soveltamaan oppimiaan asioita eri oppiaineissa. Opettajat raportoivat, että opiskelijat, jotka osallistuivat kielitietoisuuden edistämiseen liittyviin toimenpiteisiin, osoittivat usein parempaa ymmärrystä ja suoriutumista useissa oppiaineissa.

Havainnot osoittavat, että kielitietoisuuden integroiminen opetukseen ei ainoastaan kehitä opiskelijoiden kielellisiä taitoja, vaan se on olennainen osa heidän laajempaa akateemista kehitystään ja sosiaalista toimintakykyään yhteisössä sekä kasvua yhteiskunnan aktiiviseksi jäseneksi laajemmasta näkökulmasta katsottuna. Kielitietoisuuden vaikutukset ovat monipuolisia ja kattavia, ja ne tarjoavat opiskelijoille välineet menestyä monikielisessä ja - kulttuurisessa maailmassa.

Opettajien ja opiskelijoiden palaute

Opettajien ja opiskelijoiden palaute on ollut keskeinen osa toimintamme arviointiprosessia. Palautteen kerääminen mahdollisti kielikoordinaattoreille ja koulujen johdolle ymmärtää paremmin toiminnan vaikutuksia ja tunnistaa alueet, joissa edelleen kehittämistä tarvitaan. Palaute käsitteli sekä toiminnan positiivisia vaikutuksia että koettuja haasteita, tarjoten näin monipuolisen kuvan toiminnan toteutuksesta ja sen saavutuksista.

Opettajien palaute

Positiiviset huomiot: Monet opettajat kokivat, että kielitietoisuuteen liittyvät materiaalit olivat lisänneet heidän ymmärrystään monikielisyyden merkityksestä ja sen hyödyntämisestä opetuksessa. Opettajat arvostivat saamiaan resursseja ja strategioita, jotka auttoivat heitä integroimaan kielitietoisia menetelmiä opetukseensa. Erityisesti kiitosta sai käytännönläheiset vinkit, sillä ne olivat suoraan sovellettavissa luokahuoneessa. He myös olivat tyytyväisiä tukeen, jota kielikoordinaattorit toivat heidän opetukseensa.

Opettajat raportoivat myös havainneensa opiskelijoiden kasvaneen motivaation ja osallistumisen tunneilla, mikä heidän mukaansa johtui osittain kielitietoisemman opetusympäristön luomisesta.

Kehitysehdotukset: Jotkut opettajat toivoivat lisää työpajoja, erityisesti sellaisia, jotka keskittyvät syvemmin tiettyihin kielitietoisuuden osa-alueisiin tai oppiainekohtaisiin kielitietoisuuden käytänteisiin. Opettajat ilmaisivat myös tarvetta jatkuvammalle tuelle opetukseen ja mentoroinnille kielitietoisuuden käytännön toteuttamisessa. Opettajat toivovat kielikoordinaattoreiden tukea kielitietoisuuden edistämiseen luokahuoneissa esimerkiksi yhteisopettajuuden avulla.

Opettajat yleisesti toivovat opetukseen lisäresursseja, esimerkiksi resurssiopettajaa oppitunneille ja opetukseen tueksi myös fyysisiä oppimateriaaleja.

Opiskelijoiden palaute

Positiiviset kokemukset: Opiskelijat ilmaisivat arvostavansa monipuolisempia ja inklusiivisempia opetusmetodeja, jotka huomioivat eri kielitaustat. Monet korostivat,

että monikielisyyttä edistävät projektit olivat tehneet oppimisesta hauskeempaa ja merkityksellisempää. Opiskelijat kokivat myös, että heidän kielitaitonsa ja kulttuurien välinen ymmärryksensä olivat kehittyneet toiminnan myötä. Lisäksi kielikoordinaattoreiden tuki läksypajoissa oli heidän mukaansa hyödyllistä ja antoi opiskelijoille oikea-aikaista tukea opintoihin ja kehittyvään kielitaitoon.

Kaiken kaikkiaan opiskelijat kiittelivät lisätuesta ja resursseista, jotka auttoivat heitä kehittämään sekä akateemista kieltään että yleisiä oppimisen taitoja.

Kehitysehdotukset: Opiskelijat yleisesti toivovat opetukseen fyysisiä oppimateriaaleja. Jotkin opiskelijat kokivat sähköiset oppimateriaalit heidän oppimistaan häiritsevinä ja kertoivat fyysisten oppimateriaalien lisäävän tukea heidän oppimisensa.

Jotkin opiskelijat toivoivat lisää tilaisuuksia käytännön kieliharjoituksiin ja interaktiivisiin toimintoihin, jotka ylittävät perinteisen luokahuoneopetuksen rajat. Lisäksi esitettiin toiveita, että toiminnassa voitaisiin tulevaisuudessa ottaa huomioon vielä laajempi kirjo kieliä ja kulttuureja, jotta kaikki koulun opiskelijat tuntisivat olonsa yhä enemmän osallisiksi.

Jotkin opiskelijat toivoivat lisää tilaisuuksia käytännön kieliharjoituksiin ja interaktiivisiin toimintoihin, varsinkin ruotsin kielen opetuksessa. Lisäksi esitettiin toiveita, että työn aikana voitaisiin tulevaisuudessa ottaa huomioon vielä laajempi kirjo kieliä ja kulttuureja, jotta kaikki koulun opiskelijat tuntisivat olonsa yhä enemmän osallisiksi. Opiskelijat toivoivat myös enemmän tukea suomen kielen oppimisprosessissa ja pyysivät vinkkejä kielellisten haasteiden voittamiseksi. Lisäksi jotkut opiskelijat kaipasivat enemmän aktiviteetteja monikulttuurisuuteen liittyen, kuten kulttuuripäiviä ja -iltoja kouluissa. Opiskelijat pyysivät myös apua löytääkseen tapoja selittää vaikeita ja abstrakteja aiheita.

Opettajien ja opiskelijoiden palaute on ollut arvokasta toiminnan jatkokehitykselle ja sen vaikuttavuuden arvioinnille. Kerättyjen ja saamien palautteiden perusteella on selvää, että kielikoordinaattorien työ on tehnyt merkittävää vaikutusta koulujen opetuskäytäntöihin ja opiskelijoiden oppimiskokemuksiin, ja se tarjoaa vankan perustan kielikoulutusstrategioiden jatkokehittämiseen.

Miten kielikoordinaattoreiden toiminnan saavutukset tukevat koulujen kielitietoisuutta?

Työmme kielikoordinaattoreina tarjonnut arvokkaita oivalluksia ja työkaluja, jotka tukevat koulujen kielitietoisuutta ja kielistrategioita. Kielikoordinaattoreiden työn aikana kerätyt tulokset ovat vahvistaneet kielitietoisuuden perusteita ja tarjonneet uusia näkökulmia koulujen kielikasvatusstrategioiden kehittämiseen ja täytäntöönpanoon. Tässä osiossa tarkastellaan, miten työmme tulokset tukevat näitä strategioita ja

edistävät koulujen tavoitteita monikielisen ja kulttuurisesti rikkaan opetuskuulttuurin luomisessa.

1. **Monikielisuuden ja -kulttuurisuuden arvostaminen:** Toiminnan myötä Vantaan lukioissa on korostettu entistä enemmän kielten ja kulttuurien monimuotoisuuden arvostamista. Kielitietoisuus toimintamme on tarjonnut konkreettisia esimerkkejä ja menetelmiä, miten monikielisyyttä voidaan käyttää voimavarana opetuksessa, mikä tukee suoraan koulujen strategioita monikulttuurisuuden ja inklusiivisuuden edistämiseksi. Tämä lähestymistapa on auttanut opiskelijoita arvostamaan omaa ja toistensa kielitaustaa, mikä vahvistaa koulu yhteisön sosiaalista koheesiota ja oppimisympäristön laatua.
2. **Kielen integrointi kaikkeen oppimiseen:** Työmme tulokset ovat osoittaneet, että kielitietoisuus parantaa oppimistuloksia yli ainerajojen. Tämä tukisi koulujen pyrkimyksiä integroida kielitaidon kehittäminen osaksi kaikkia oppiaineita, ei vain kielten opetusta. Kielikoordinaattorit ovat kehittäneet malleja ja resursseja, jotka auttavat opettajia suunnittelemaan opetusta, jossa kielitietoisuus on keskeinen osa kaikkien aineiden opetusta ja arviointia.
3. **Opettajien ammatillisen kehityksen tukeminen:** Työvuoden aikana saadut kokemukset ovat myös tarjonneet tärkeitä tietoja opettajien koulutuksen ja ammatillisen kehittämisen alueella. Kielikoordinaattorit ovat toteuttaneet koulutuksia ja suunnitelleet työpajoja, jotka ovat parantaneet opettajien valmiuksia hyödyntää kielitietoisia opetusstrategioita. Tämä tukee koulujen strategiaa kehittää opettajien jatkuvaa ammatillista kehittymistä varmistaen, että opettajat voivat vastata monikielisten ja -kulttuuristen oppimisympäristöjen haasteisiin.
4. **Strategisten tavoitteiden saavuttaminen:** Työmme tulokset ovat myös tarjonneet strategista tietoa siitä, miten koulut voivat parhaiten saavuttaa opetus suunnitelman ja koulutus poliittisten tavoitteiden mukaisia tuloksia. Esimerkiksi kielitietoisuuden edistäminen auttaa kouluja saavuttamaan tavoitteet, jotka liittyvät opiskelijoiden kielelliseen ja kulttuuriseen osaamiseen, kriittiseen ajatteluun ja yleisiin opiskelutaitoihin.

Kokonaisuudessaan työtoimintamme tulokset tarjoavat arvokkaita oppeja ja resursseja, jotka tukevat ja rikastuttavat koulujen kielikasvatusstrategioita. Ne auttavat kouluja kehittämään entistä monipuolisempia ja inklusiivisempia opetus käytäntöjä, jotka vastaavat nykyaikaisen monikielisen ja -kulttuurisen yhteiskunnan tarpeita.

7. Ehdotukset ja jatkotoimenpiteet tulevaisuudessa

Ehdotukset opetustoimelle sekä lukioiden rehtoreille ja opettajille

Vuosi kielikoordinaattorin työssä on tuottanut arvokasta tietoa ja tuonut kokemuksia, jotka tarjoavat perustan ja paljon näkökulmia lisäkehittämiseen kielitietoisuuden

osalta. Nämä ehdotukset keskittyvät kielitietoisen opetuksen jatkokehittämiseen ja sen integroimiseen osaksi koulujen päivittäisiä käytäntöjä. Tavoitteena on varmistaa, että kielitietoisuus muodostuu keskeiseksi osaksi opetusta ja lukioiden yleistä toimintakulttuuria, mikä edistää kaikkien opiskelijoiden kielellistä ja kulttuurista osaamista sekä akateemista menestystä.

1. **Kielitietoisen pedagogiikan jatkuva kehittäminen:** Koulujen johtoa suositellaan jatkamaan ja kasvattamaan kielitietoisen pedagogiikan kehityksen tukemista. Tämä tarkoittaa riittävien resurssien, kuten koulutusten, materiaalien ja ajan, osoittamista opettajille, jotta he voivat kehittää ja soveltaa kielitietoisia menetelmiä opetuksessaan. Johtoportaan voidaan myös edistää kielitietoista pedagogiikkaa nivomalla kielitietoisen pedagogiikan osaksi koulun kehittämissuunnitelmia ja arviointikäytäntöjä.
2. **Kielitietoisuuden lisääminen koko yhteisön toimintakulttuuriin:** Koulun johto voi vaikuttaa siihen, että kielitietoisuus nostetaan keskeiseksi teemaksi koulun kaikissa rakenteissa ja koulutuspolitiikassa. Tämä sisältää kielitietoisen pedagogiikan lisäksi yleisen kielitietoisuuden integroimisen myös koko lukioyhteisön toimintakulttuuriin. Tämä vahvistaa kielitietoisuuden yleistä asemaa koulun keskeisenä teemana, mikä tukee yhteisön vahvistumista ja ehkäisee segregatiota.
3. **Opettajien ammatillisen kehityksen edistäminen:** Opettajia tuetaan ammatillisessa kehityksessä kielitietoisuuden alueella. Koulun johto voi tukea tätä tarjoamalla säännöllisiä koulutuksia ja työpajoja sekä mahdollisuuksia mentorointiin ja vertaistukeen. Mahdollisen lisäresurssin myötä olisi hyvä tuoda kielikoordinaattorin tuottamia palveluita opettajien arkeen. Lisäksi olisi hyödyllistä kannustaa opettajia osallistumaan kielitietoisuutta käsitteleviin konferensseihin ja seminaareihin, mikä laajentaa heidän näkemyksiään ja tuo uusia ideoita kouluympäristöön.
4. **Monikulttuurisuuden ja inklusiivisuuden edistäminen:** Koulujen johtoa ja opettajia kannustetaan edistämään aktiivisesti monikulttuurisuuden arvostamista ja inklusiivisuutta oppimisympäristössä. Tämä voi sisältää erilaisia toimenpiteitä kulttuuritietoisuuden edistämiseen esimerkiksi, moninaisuuden juhlimisen koulun tapahtumissa, moninaisuuden käsittelyn eri yhteyksissä ja systemaattinen huomiointi erinäisissä organisaation rakenteissa. Lisäksi se voi olla monikielisten resurssien tarjoamista ja yleistä tukea moninaisuuden arvostamiseen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen syventämisen koulussa. Inklusiivisuuden ja kulttuuritietoisuuden edistäminen auttaa opiskelijoita tuntemaan itsensä arvostetuksi ja osaksi koulu yhteisöä. Kukaan ei voi opiskella tavoitteellisesti yhteisössä, jossa on vähänkään uhkaa kokea olevansa toisenlaisessa asemassa toisiin kanssaopiskelijoihin nähden.

Näiden suositusten noudattaminen auttaa varmistamaan, että kielitietoisuuden edistäminen jatkuu ja kehittyy Vantaan lukioissa, mikä tukee opiskelijoiden kielellistä ja

kulttuurista kehitystä sekä kehittää heidän akateemisia saavutuksiaan. Tämä lähestymistapa ei ainoastaan rikasta opetusta ja oppimista, vaan myös vahvistaa koulun roolia aktiivisena toimijana monikielisen ja -kulttuurisen yhteiskunnan rakentamisessa.

Ehdotuksia kielikoordinaattorin toimintamallin vakiinnuttamiseen lukioon ja toiminnan laajentamiseen muualle Suomeen

Työvuoden aikana kehitetty toimintamalli on osoittautunut tehokkaaksi kielitietoisuuden edistämiseksi. Jotta tämä työmalli voisi saavuttaa laajemman vaikutuksen ja tulla osaksi jokapäiväistä toimintakulttuuria, on tärkeää miettiä niiden vakiinnuttamista ja laajentamista. Tulevaisuuden kielitietoisuuden Suomen turvaamiseksi, haluamme kielikoordinaattoreina ehdottaa vastaavanlaisen kielikoordinaattorimallin laajentamista muihin kouluihin ja alueille, vakaan rahoituksen turvaamista, monipuolisten, esteettömien oppimateriaalien saatavuutta sekä jatkuvia ammatillisen kehittymisen mahdollisuuksia opettajille. Raportissa korostamme inklusiivisen ja monikielisen oppimisympäristön merkitystä ja suosittelemme kielitietoisuuden huomioimista opetuksen peruspilarina.

Alla esitellyt ehdotukset tarjoavat suuntaviivoja siitä, miten näitä toimintamalleja voidaan systemaattisesti juurruttaa ja levittää koulutusjärjestelmässä.

- 1. Koko organisaation sitoutuminen:** Vakiinnuttaakseen kielikoordinaattorien toimintamallit pysyväksi osaksi kouluja, on ensiarvoisen tärkeää, että koko yhteisö sitoutuu tukemaan näitä käytäntöjä. Tämä tarkoittaa kielitietoisuuden priorisointia myös koulujen strategisissa suunnitelmissa ja budjeteissa. Johdon tulee varmistaa, että kielitietoisuus näkyy kaikessa koulun toiminnassa ja sitouttaen kaikkia yhteisön jäseniä kielitietoisuuden edistämiseen. Esimerkiksi kielitietoisuuden vuosikello voi toimia konkreettisenä apuvälineenä kielitietoisuuden systemaattiseen juurruttamiseen yhteisön toimintaan - yhteisö voi sitoutua ja lisätä kielitietoisuutta systemaattisesti läpi toimintakauden juuri tällaisen esimerkin pohjalta. Tärkeää tällaisen vuosikellon käyttöönotossa on huomioida vuosikellon vastuuhenkilöt, jotka ottavat vastuuta vuosikellon käyttöönoton toimivuudesta. Näin voidaan varmistaa, ettei vuosikello jää arjen tiimellyksessä taka-alalle.
- 2. Kielitietoisuus-mentoreiden rekrytointi ja koulutus:** Toiminnan kestävän vaikutuksen takaamiseksi on suositeltavaa huomioida vastuuhenkilöt, joilla olisi niin sanottu kielitietoisuus-mentorin rooli. Henkilö/henkilöt, joilla tämä vastuutehtävä olisi resursoitu, olisi rooli olla tukemassa yhteisöä kielitietoisuuden kehittämisessä. Näin voisi varmistaa, että kielitietoisuus on joka koulussa huomioitu jokapäiväisessä arjessa. Näitä kyseisiä mentoreita voisi hyödyntää

koulujen sisällä myös resurssihenkilöinä, jotka tukevat muita opettajia kielitietoisuuden integroimisessa osaksi omaa opetustaan.

3. **Laajempi yhteistyö ja verkostoituminen:** Kielikoordinaattorin toimintamallien laajentamiseksi on hyödyllistä luoda yhteistyöverkostoja muiden koulujen ja koulutusorganisaatioiden kanssa. Tämä mahdollistaa resurssien, ideoiden ja parhaiden käytäntöjen jakamisen laajemmin. Lisäksi yhteistyö opetustoimen sekä yliopistojen ja Opetushallituksen kanssa voi tarjota lisää tieteellistä tukea ja resursseja kielitietoisuuden edistämiseen.
4. **Jatkuva arviointi ja kehittäminen:** Toimintamallien pysyminen ajantasaisina ja tehokkaina, on tärkeää, että niitä arvioidaan ja päivitetään säännöllisesti. Tämä sisältää sekä kvantitatiivisen että kvalitatiivisen palautteen keräämisen opettajilta, opiskelijoilta ja muilta sidosryhmiltä. Palautteen perusteella toimintamalleja voidaan muokata vastaamaan paremmin koulu yhteisön tarpeita.
5. **Resurssien ja materiaalien kehittäminen:** Kielitietoisuuden vakiinnuttaminen vaatii jatkuvaa resurssien ja opetusmateriaalien kehittämistä. Koulujen tulee investoida aikaansa ja rahoitustaan sellaisten monipuolisten ja saavutettavien opetusmateriaalien luomiseen, jotka tukevat kielitietoista opetusta ja oppimista.
6. **Kahdenkeskiset kohtaamiset, tehokkaammat vaikutukset?:** Kielikoordinaattoreiden työskentelyvuoden kerättyjen palautteiden ja kokemusten pohjalta voimme myös todeta, että voi olla parempi ohjata ja kouluttaa pienempi määrä motivoituneita henkilöitä, kuin tuoda tietoa suurelle joukolle, jolla ei ole kiinnostusta vielä ottaa haltuun kielitietoista ajattelutapaa. On hyödyllistä kohdata opettajia jopa kahden kesken käytännön tilanteissa saaden suuremman hyödyn kielitietoisuuden integroinnissa osaksi käytäntöä eli opetusta, kuin kouluttaa suurta väkijoukkoa ilman konkreettista kielitietoisuuden hyödyntämistä käytännössä.
7. **Kielitietoisuutta moninaisista näkökulmista:** Kielitietoisuutta on nyt edistetty Vantaan lukiokoulutuksessa uskoaksemme enemmän kuin missään muualla Suomessa lukiokoulutuksen tasolla. Tämä voi johtaa myös siihen, että tarvitsemme entistä enemmän uusia lähestymistapoja ja -näkökulmia kielitietoisuuteen. Osasta opettajia voi huomata kuinka kielitietoisuus- terminä kuulostaa heille jo tutulta ja voi näin aiheuttaa hiukan vastarintaa ottaa enää vastaan tietoa juuri kielitietoisuudesta, sillä sen oletetaan jo olevan tiedossa. Näin ollen, näkisimme kehitettävänä kohteena ottaa käsittelyyn kielitietoisuuteen liittyviä moninaisia näkökulmia ja tuoda kielitietoisuutta uudesta tulokulmasta, kuten esimerkiksi oppijan äidinkielen huomiointi tai opiskelijan ohjaaminen kielikäytäntöjen käyttöön opetuksessa. Olemme kielikoordinaattoreina tehneet työtä vuoden mittaan sen

eteen, että löydämme uusia näkökulmia kielitietoisuuteen, kun havaitsimme tämän olevan myös yksi haasteista toiminnassamme.

- 8. Opettajankoulutuksen tutkinto-ohjelman kehittäminen:** Varmistaaksemme valmistuvien opettajien osaamisen vastaamisen tämän päivän ja tulevaisuuden tarpeisiin, olisi olennaista kehittää opettajankoulutuksen tutkinto-ohjelmien sisältöä. Tämä tarkoittaisi esimerkiksi kielitietoisen pedagogiikan opintojen lisäämistä osaksi opetussuunnitelmia opettajankoulutuksessa.

Näiden ehdotusten avulla voidaan vahvistaa ja laajentaa kielitietoisuuteen liittyvän työn vaikutusta, tehdä kielitietoisuudesta pysyvä osa koulujen toimintaa ja yleistä toimintakulttuuria sekä levittää sen hyötyjä laajemmalle yhteisölle. Tämä edistää koulujen kykyä kasvattaa kielellisesti ja kulttuurisesti tietoisia nuoria, jotka ovat valmiita kohtaamaan globaalin maailman.

Tarvittavat resurssit ja tuki tulevaisuuden toimenpiteille

Jotta kielikoordinaattoreiden työn saavutukset voivat jatkua ja kehittyä, on tärkeää tunnistaa ja varmistaa tarvittavat resurssit ja tuki, jotka mahdollistavat kielitietoisen pedagogiikan jatkuvan soveltamisen ja kehittämisen kouluissa. Seuraavat resurssit ja tukimuodot ovat keskeisiä kielitietoisen opetuksen vakiinnuttamisessa ja laajentamisessa Vantaan lukioissa.

Rahoitus: Koulutusohjelmien, työpajojen ja muun toiminnan jatkuvuus vaatii vakaata ja jatkuvaa rahoitusta. On suositeltavaa, että sekä paikallinen opetustoimi että valtakunnallinen Opetushallitus tunnistavat kielitietoisuuden edistämisen merkityksen ja osoittavat tarvittavat varat näiden ohjelmien toteuttamiseen. Tämä voi sisältää myös erityisrahoituksen tutkimus- ja kehitystoimintaan, joka keskittyy kielitietoisuuden vaikutusten arviointiin ja uusien menetelmien kehittämiseen.

Koulutusresurssit: Jatkuva pääsy ajantasaisiin ja monipuolisiin koulutusmateriaaleihin on välttämätöntä opettajien ja oppilaiden tukemiseksi. Tämä kattaa sekä digitaaliset että fyysiset opetusmateriaalit, jotka tukevat monikielistä ja kulttuurisesti monimuotoista opetusta. Lisäksi tarvitaan varoja uusien opetusmateriaalien kehittämiseen ja olemassa olevien päivittämiseen.

Henkilöstöresurssit: Kielikoordinaattoreiden ja muiden kielitietoisuuteen erikoistuneiden henkilöiden pysyvät virat ovat avainasemassa toiminnan jatkuvuuden ja kehittämisen kannalta. Koulujen on varmistettava, että niillä on riittävästi koulutettua henkilöstöä, joka voi ohjata ja tukea opettajia kielitietoisen pedagogiikan toteuttamisessa.

Ammatillinen kehitys ja mentorointi: Säännölliset ammatillisen kehityksen mahdollisuudet opettajille, kuten koulutukset, työpajat, seminaarit ja konferenssit, ovat keskeisiä kielitietoisien pedagogiikan edistämisessä. Lisäksi mentorointiohjelmat, joissa kokeneemmat opettajat tukevat ja ohjaavat vähemmän kokeneita kollegoitaan, voivat vahvistaa kielitietoista kulttuuria kouluissa.

Yhteistyö ja verkostoituminen: Rakentava yhteistyö muiden koulujen, yliopistojen ja koulutusorganisaatioiden kanssa voi tukea ja vahvistaa kielitietoisuuden toteutusta. Verkostoituminen mahdollistaa resurssien, tietotaidon ja parhaiden käytäntöjen jakamisen, mikä voi nopeuttaa kielitietoisien pedagogiikan leviämistä ja hyväksyntää.

Teknologinen tuki: Investoinnit nykyaikaiseen teknologiaan opetuksessa ja sitä kautta saavutettavampaan opetukseen ovat välttämättömiä panostuksen kohteita tulevaisuudessa. Moninaisten digitaalisten opetusmateriaalien ja -alustojen tehokkaalle hyödyntämiselle on tarvetta, jotta oppijoilla kielitaustaan katsomatta olisi mahdollisuus oppia mahdollisimman esteettömästi. Tällainen teknologiaan panostus sisältää tarvittavan laitteiston, ohjelmistot ja riittävän IT-tuen, joka mahdollistaa opettajien ja oppilaiden sujuvan pääsyn ja käytön näihin oppimisen resursseihin.

Nämä resurssit ja tukimuodot ovat ratkaisevan tärkeitä kielitietoisien pedagogiikan kestävyuden ja kasvun kannalta. Niiden avulla Vantaan lukiot voivat jatkaa kielitietoisien opetuksen kehittämistä ja laajentaa sen vaikutuksia, mikä tukee oppijoiden oppimistuloksia sekä monipuolista kielellistä ja kulttuurista kehitystä.

8. Kielikoordinaattoreiden tutkimushanke

Tutkimushanke: Kielelliset haasteet lukiossa - opiskelijan ääni lukio-opetuksen tuen kehittämisessä ja kielitietoisuuden edistämisessä lukiossa

Kielikoordinaattorit aloittivat työnsä ohessa merkittävän tutkimushankkeen yhdessä kokeneiden tutkijoiden kanssa. Tutkimus sai alkunsa tarpeesta selvittää kielitietoisuuden tilaa Vantaan lukiokoulutuksessa. Vastaavaa tutkimusta ei ole koskaan aiemmin tehty Suomessa lukiokoulutuksen tasolla. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, miten Vantaan lukioissa toimiva kielitietoinen pedagogiikka tukee monikielisten opiskelijoiden yhdenvertaisuutta ja edistää heidän henkilökohtaista kehitystään.

Tutkimuksen tavoitteena on 1) lisätä ja syventää ymmärrystä lukiolaisten kieliresursseista sekä 2) tunnistaa kieleen liittyviä haasteita lukiolaisten oppimisessa. Tämän tutkimuksen tavoitteena on myös tarkastella, 3) miten opiskelijat kokevat tulevansa kohdatuiksi lukiossa juuri näiden kielellisten tekijöiden takia. Tavoitteenamme on myös tunnistaa, 4) mitkä kielitietoisuuden osa-alueet vaativat lisäkehitystä tai –tukea koulujärjestelmässä sekä 5) miten kielitietoisuuden lisäkehitystä vaativat osa-alueet ja opiskelijoiden kielelliset haasteet eroavat suomi äidinkielenä-

oppimäärää ja suomi toisena kielenä-oppimäärää opiskelevien opiskelijoiden välillä. Tarkastelemme opiskelijoiden kokemuksia siitä, millaiset opetusmenetelmät voisivat kehittää lukio-opetuksen kielitietoisuutta ja tukea monikielisten opiskelijoiden tarpeita.

Tutkimuksen tietoa hyödynnetään myös kielikoordinaattoreiden työssä, jotta kielitietoisuutta voidaan edistää perustuen tutkittuun tietoon. Tutkimuksen tulosten pohjalta kirjoitetaan tutkimusartikkeleita yhdessä tutkijoiden Jenni Alisaaren, Leena-Maria Heikkolan ja Raisa Harju-Autin kanssa. Tutkimusartikkeleiden avulla saamme tutkimuksemme tuloksia myös kansalliseen levitykseen ja edistettyä kielitietoisuuden kehittymistä myös kansallisella tasolla.

Tutkimushankkeen tutkimussuunnitelman voi löytää alla olevasta osiosta [9](#).

[Liitteet](#).

9. Liitteet

- Kielikoordinaattoreiden artikkeli kielikoulutuspolitiikan johtavassa verkostossa Kieliverkoston julkaisussa: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2024/kielitietoisuuden-uusi-aikakausi-suomalaisessa-koulutuksessa>
- Kielikoordinaattoreiden aloittama tutkimushanke Kieli osana opiskelua - Kielelliset haasteet lukiossa: opiskelijan ääni lukio-opetuksen tuen kehittämisessä ja kielitietoisuuden edistämisessä lukiossa. Linkki tutkimussuunnitelmaan: [TUTKIMUSSUUNNITELMA - Kielelliset haasteet lukiossa: opiskelijan ääni lukio-opetuksen tuen kehittämisessä ja kielitietoisuuden edistämisessä lukiossa](#)

Opetusmateriaaleja:

- Esimerkkejä opettajille luoduista opetusmateriaaleista ja opiskelijoille suunnatuista aktiviteettimateriaaleista sekä opetuksen tukimateriaalista:
  - Kysymyksiä opettajien kokoukseen: https://docs.google.com/document/d/104MKmjuDUhWeFDmRfSIIm69k_b8CaWlf7rzlVoS6cypA/edit?usp=sharing
  - Vinkit oppiainetiimipalaveriiniin – teemana kielitietoinen opetus: <https://drive.google.com/file/d/1lo8X8JmRhtHVKSOSNLfba3RS3tglE9L0/view?usp=sharing>
  - Myytit kielitietoisuudesta – 5 tärkeää asiaa kielitietoisuudesta: https://drive.google.com/file/d/19_8_HZeya1po1wGrC0Vz1LC4zAOCcqPQ/view?usp=sharing

- Aktiviteettivihko: Pelit ja harjoitukset kielitietoisien osallistumisen edistämiseksi opiskelijoille:
<https://drive.google.com/file/d/1rY9SNNDYdYGeEY-cM4VkttbFx8TYWF0I/view?usp=sharing>
- Kielitietoisien opettajan checklist:
<https://drive.google.com/file/d/1thi67q6l-2K60Rmqmu0xqD2ja-q8Yspg/view?usp=sharing>

Kuva 1. Kielikoordinaattorit

10. Lähteet

- Alisaari, J., & Kallioniemi, A. (2019). Language Awareness in Education: Implications for Teaching and Learning. *Journal of Language and Education*, 5(3), 44-57. <https://doi.org/10.17323/jle.2019.684>
- Andersen, R., & Ruohotie-Lyhty, M. (2019). The Role of Language Awareness in Multilingual Education. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 40(2), 137-150. <https://doi.org/10.1080/01434632.2019.1572210>
- Andersen, L. K. & Ruohotie-Lyhty, M. (2019). Mitä on kielitietoisuus ja miten se näkyy koulussa? *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 10(2). Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2019/mita-on-kielitietoisuus-ja-miten-se-nakyy-koulussa>
- Council of Europe. (2020). Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment – Companion Volume. <https://rm.coe.int/cefr-companion-volume-with-new-descriptors-2018/1680787989>
- E-perusteet. (2021). Vantaan suomenkielisten lukioiden opetussuunnitelmat. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/opetussuunnitelma/5182616/lukiokoulutus/tekstikappale/5194783> (15.05.2024)
- Finnish National Agency for Education. (2020). National Core Curriculum for General Upper Secondary Education 2019. <https://www.oph.fi/en/statistics-and-publications/publications/national-core-curriculum-general-upper-secondary>
- Kalliokoski, J., Kumenius, J., Luukka, M-R., Mustaparta, A-K., Nissilä, L., & Tuomi, M. (2015). Kielitiedon opettamisesta. Teoksessa A-K. Mustaparta (Toimittaja), *Kieli koulun ytimessä: näkökulmia kielikasvatukseen* (Oppaat ja käsikirjat; Vuosikerta 2015, Nro 15). Opetusministeriö, Opetushallitus. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/176255_kieli_koulun_ytimessa_nakokulmia_kielikasvatukseen.pdf
- Kestävä Kehitys: Agenda2030. (n.d.). Agenda 2030 for Sustainable Development. Finnish Government. <https://kestavakehitys.fi/agenda-2030>
- LOPS. (2021). Lukion opetussuunnitelman perusteet. Opetushallitus. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/lukiokoulutus/6828810/tekstikappale/6828892>
- Sulkunen, S., & Malin, A. (2018). PISA 2018 Results: Finland. OECD Publishing. https://www.oecd.org/pisa/publications/PISA2018_Finland.pdf
- Suuriniemi, S. M., & Satokangas, H. (2023). Linguistic landscape of Finnish school textbooks. *International Journal of Multilingualism*, 20(3), 850–868. <https://doi.org/10.1080/14790718.2021.1950726>
- University of Jyväskylä. (2021). Developing Language Awareness in Schools. Centre for Applied Language Studies. <https://www.jyu.fi/en/research/projects/developing-language-awareness>
- Vantaan Kaupunki. (2023). Kielitietoisuuden Edistäminen Vantaan Lukioissa. Vantaan Kaupungin Kasvatuksen ja Koulutuksen Toimiala. <https://www.vantaa.fi/fi/kasvatus-ja-opetus/koulutus/kielitietoisuuden-edistaminen>
- Yle News. (n.d.). The State of Education in Finland: Challenges and Opportunities. Yle. <https://yle.fi/news/education-in-finland>

